

LEUPOSTA

10. Telefon: Havonta 110, övve 600, egészre 1200
 Földre: Havonta 2, negy félve 12, egészre 20 óra
 detések díjazás szerint.
 "LEUPOSTA" az erdélyi és bán
 óság egyetlen politikai és
 újságjának utánpótlását csak a for-
 rás megjelölésével engedjük meg.

TELEFON

Dr. Ramasetter Róbert
 BUDAPEST

Diszkrét 2. I. e.

ESZDŐ POLITIKAI LAP

Ara 5 lej

Bérmunkások leveleit nem fogadjuk el — Kéziratok megőrzését és visszaküldését nem vállaljuk. Főszerkesztő: dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő: Jambor Ferenc. Búcsú szerkesztő: Hát-szegi Ernő, Strada Cobălcescu 52.

Vasárnap, 1937. január 10.

5697. EV. XX. EVF.
 TEBETH 27. 7. SZAM

A dráguló élet

A beavatottak számára nem titok, hogy az utóbbi esztendő folyamán az országban lényegesen megrágtak az élet.

Az egyik fővárosi lap statisztikai kimutatást közöl arról, hogy az importált cikkek árát általában 28 százalékos a drágulási index.

Ha az általános drágulás nem éppen ilyen nagymértetű, ez annak tudható be, hogy az élelmiszerekben bekövetkezett áremelkedés nem érte el ezt a szintet.

A drágaság okai kézenfekvők. A lej vásárló ereje időközben több mint 30 százalékkal csökkent. A külföldi valutákban bekövetkezett áremelkedés ilyenformán természetesen megrágtotta a behozatalt.

Másrészt az utolsó három esztendő során több mint hétévmillióval emelkedett fel az országra rótt adóterhek. A kereskedelem és az ipar a fogyasztók széles tömegeire hárította át ezt a terhet.

A tisztviselők fizetése azonban nem változott és a többi kategóriák jövedelme sem emelkedett időközben, — tehát a fogyasztók széles tömegei keservesen megcsinálják az élet drágulását.

A piacon ismét mutatkozni kezd a pénzhány, a gazdasági krízis elmaradhatatlan velejárója.

Az árak 30 százalékkal való emelkedésének megfelelően a termelést a belföldi válságok 30 százalékkal csökkentették, mert számot vetettek azzal, hogy a piac felvevő képessége legalább is ebben a mértékben csökkent.

Az élet drágulása maga után vonja az általános életstandard csökkenését, a termelés megszorítását, a munkanélküliség fokozódását és mindegyüttvéve olyan újabb válsági periódust eredményezhet, amely különösen a kisemberek számára csak nélkülözést és szenvedést jelenthet.

A gazdasági nehézségek fokozódását egyetlen módon lehetne elkerülni: a kormány csökkentené az adóterheket. A közterhek alól való részleges mentesítés megadná a lehetőséget az egész gazdasági élet fellélegzésére és az árak normalizálásával egyúttal elűnnének a válság fenyegető jelenségei is.

Lord Peel és az arabok

Megtört a jég. Az arabok feladták a bojkottot a királyi bizottsággal szemben és január 12-én testületileg jelentkeznek kihallgatásra Lord Peel-nél az arab pártvezérek.

A bojkottnak kettős célja volt: nyomást gyakorolni a királyi bizottságra és hagyni a zsidókat, hogy „kilőjék fegyverükből az utolsó golyókat”.

Most jönnek ök. S most fog kiderülni, hogy érdemes volt-e ezt a huzavonát megrendezni, vagy sem.

A jelek szerint Lord Peel bizottsága barátságos arccal fogja fogadni őket. Nem azért, mert „megkegyelmeztek” neki és szóba állanak vele, hanem elsősorban azért, mert politikailag szegényebbek lettek a legtöbb arab bizottság „fenegyerekei” az alatt a néhány hét alatt, amióta Palesztinában tartózkodik a királyi bizottság.

Akkor ugyanis, amikor Lord Peel és társai Palesztina földjére tették lábukat, az arab politikusok még maguk mögött tudták az arab országok királyait és kormányait.

Most kiderült, hogy nem állnak mögöttük. Lord Peel ezt már akkor tudta, amikor Jeruzsálemba érkezett és nyugodtan tűrte az arab bojkottot. Ő tudta, hogy meg fog törni a jég és az arabok jelentkezni fognak.

Kétségtelen tehát, hogy a kivárásban, a „kléheztetés” taktikájában nem az arabok, hanem az angolok voltak a nagymesterek.

De vajon zsidó győzelem-e ez az arab vereség?
 Korántsem. Angol siker, angol győzelem. Ami legkevésbé sem tekinthető zsidó politikai előnynek. E pillanatban rosszul áll az arab politika szénája, — de a zsidó sem mondható előnyösnek. És ez az angol siker, ez az angol győzelem.

Mindenesetre annyi bizonyos, hogy a zsidók nem „lőtték meg ki utolsó golyókat”. Sőt az is bizonyos, hogy nem Jeruzsálemben fogják elsűntetni azokat.

A királyi bizottság jelentésével még koránt-

Vaidát vissza akarják hozni a nemzeti parasztpártba?

Mi igaz a kormány közeli távozásáról szóló hírekből?

Bucuresti, január 9. (Az Uj Kelet tud.) A belpolitikai életet a liberális párt kormányzásának utolsó szakaszában érthető módon dominálják a jelenlegi kormány távozásának és a kormányutódlás megoldásának kérdései. Ez a magyarázata annak, hogy a kormány sorsáról ugyyszólván naponként kerülnek forgalomba egymásnak következetesen ellentmondó hírek és nyilatkozatok. Ezekből egyelőre annyi látszik a legtöbb valószínűséggel lesűrődni, hogy a liberális kormány még tétő alá hozza a jelenlegi költségvetést, tehát április előtt semmilyen körülmények között nem fogja átadni helyét. Másrésztől a kullisszák mögött lázasan folynak a tárgyalások különböző átcsoportosítások, fuziók és együttműködések irányában, amelyek lehetővé tennék annakidején a kormányváltásnak alkotmányos keretek között való megoldását.

A Lupta ugyancsak valószínűnek tartja, hogy a jelenlegi parlament feladata lesz az április elején életbelépő 1937—38. évi költségvetés megszavazása. Nem valószínű viszont, hogy az uralkodó ezután haladéktalanul menesztene fogja kormányát. Junius előtt tehát nem várható kormányváltás. A közeli válságról szóló híresztelések inkább a fantázia szüleményei. Ami már most az utódlás kérdését illeti, változatlanul tartja magát egy nemzeti koncentrációs kormány terve. Emellett a legnagyobb esélyei a nemzeti parasztpártnak lesznek.

Vaidát vissza akarják hozni a nemzeti parasztpártba

Az Adeverul egyes jobboldali lapoknak Mihalache közeli lemondásáról szóló híret cáfolja. Egy pillanatig sem volt szó ilyesmiről — állapítja meg az Adeverul. Armand Calinescu és Vaida tanácskozásait illetően a lap tudni véli, hogy egyes párttagok akciót indítottak Vaidának a pártba való visszahozatala érdekében. Külö-

nösen Costachescu és Potarca támogatják ezt az akciót, amely vaidaista körökben sem talált komolyabb ellenállásra.

A nemzeti parasztpárt vezetősége elhatározta egyébként, hogy az ünnepek után széleskörű akciót indít a párt eszméinek a választó tömegek szélesebb rétegeiben való intenzív propagálása érdekében. A párt tanulmányi körei és szakbizottságai alaposan kidolgozták az ország gazdasági és társadalmi problémáival kapcsolatos feladatokat. A bizottságok munkájának eredményeit átfogó egységes program öleli fel, amelynek alapján a párt teljesen felkészülve vár a politikai eseményekre. Másrésztől a pártvezetőség még e hónapban ismét megkezdí a revizionista-ellenes gyűlések sorozatát.

Beiktatták hivatalába az új légügyi minisztert

Bucuresti, január 9. Szombaton délelőtt iktatták be hivatalába Radu Irimescu mérnököt, az új légügyi és tengerészeti minisztert. A beiktatáson résztvett a január elsejével távozó Caramfil is, aki elbucuzott munkatársaitól. Caramfil bucsubeszé-ében kijelentette, hogy elégtétellel tölti el az a tudat, hogy ismét Irimescunak adhatja át a fáklyát, amelynek eddig ő volt a hordozója. Ezután Irimescu fejtette ki programját, majd elbucuztatott a minisztérium tisztviselőivel.

Caramfil távozását egyébként még mindig élénken kommentálják a lapok. Az Adeverul hangsúlyozza, hogy a légügyi miniszter lemondása kizárólag személyi kérdés volt, amely az egész kormány sorsát nem befolyásolhatja. Egyes lapok azt a hírt közölték, hogy George Bratianu meg akarja interpellálni a kormányt a légügyi miniszter lemondásának különös körülményei felől. A Miscara, a georgisták hivatalos lapja, mai számában cáfolja ezt a hírt. Eszerint George Bratianu nem érdeklik a Tatarescu-kormány belső ügyei.

Általános sztrájk robbant ki Alexandretteben

A török minisztertanács javaslatokat dolgozott ki a francia kormány számára az alexandrettei kérdés megoldására

Ankara, január 9. (Rador.) A Havas jelenti, hogy Ataturk elnöknek a fővárosba való visszaérkezése után egy külföldi kormány kérésére azonnal minisztertanácsot tartottak, amelyen megvitatták a párizsi tárgyalások menetét, melyek az alexandrettei szandzsákra vonatkoznak. Állítólag a minisztertanács bizonyos javaslatokat dolgozott ki, amiket a párizsi török követség útján eljuttatott a francia kormányhoz.

Egyidejűleg a török távirati iroda közli, hogy Viennot francia külügyi államtitkár és Törökország párizsi nagykövetének szívélyes megbeszélésén Viennot azt a kért tette, hogy Törökország juttassa el részletes indítványait Alexandrette-re vonatkozólag.

Antiochia jelentés szerint zavargó elemek, akik Törökország érdekében izgatnak, általános sztrájkot robbantottak ki, amelynek szélsőséges jellege van. Az összes török üzleteket ma bezárták. Több mint ezer középiskolai tanuló menetel alkotta felvonult az

uccákon, szíriai lobogók alatt és „Eljen Szíria!” kiáltásokat hallatott. Végül is a tüntetőket szétszórta a rendőrség. Incidensek nem voltak.

Felépült betegségéből a pápa

Róma, január 9. Vatikánvárosból érkező jelentés szerint XI. Pius állapotában tartós javulás mutatkozik, annyira, hogy az orvosok megengedték, hogy rövid időre elhagyja betegágyát. A pápa péntek délelőtt Pacelli bíboros államtitkárát fogadta, akinél egyházkormányzati ügyek és manillai eucharisztikus kongresszus iránt érdeklődött. Az eddigi tervek szerint a pápa február 7-én rádlőbeszédet mond és áldását küldi a Manillában tartandó kongresszus résztvevőinek.

sem ért véget a harc. A küzdelem tulajdonképpen Londonban fog eldőlni, még pedig két fórum előtt. Előbb a kormány, aztán a parlament előtt. S még ezután is marad egy harmadik fórum: Genf.

A cionista politika szempontjából ez min-

denesetre fontos és lényeges. Ezért csak a pillanatnyi helyzet szempontjából lehet megítélni annak a fordulatnak a jelentőségét, amely az araboknak a királyi bizottsággal való kibékülésével állott be a palesztinai politikai fronton.

VILAG TUKRE

Bécs

A császári, kedélyes világra emlékeztető Ringre még néhanapján lemosolyog a vérbélű színű decemberi napfény, de tul a Duna-csatornán, amely a valódi folyam helyett szeli ketté a várost, a felhők is mintha sötétebbek lennének. A munkáslakta elővárosokban, Kagramban és Floridsdorfban nemcsak az ég borús, hanem a lakók hangulata is.

Az Operaházban mosolyogva hajbókol távozóban Papen nagykövet, a volt német-birodalmi alkancellár, harmadélesztendővel azután, hogy Rieth mester a bennszü- lött náci-lázadók élén bezörgött 1934 júliusában a ballhausplatzi kancellária kapu- ján, hogy szabad elvonulást kérjen a csap- dába került politikai szegénylegények szá- mára. Huszonnyolc hónappal a nemzetközi diplomáciában példa nélkül álló jelenet után feszes vigyázzban tiszteleg a bécsi rendőrség a prémgalléros bundában távo- zó utód, Papen előtt, az Operaház kijára- tánál. A fény gondtalan jólétet áraszt a császári időkben épült márványcsarnok- ban s a boltívek alatt — ahol a félszáz- milliósi monarchia egységbe kábult tollfor- gós diplomaták suttogták valaha a leg- újabb udvari pletykákat — ma türelmet- lenül várják, hogy a Glaise-Horstenaus al- kancellárral csevegő Papen leaerassa a Berlinnek szóló, részben szorongástól in- dított látszólagos tiszteletet.

A boltívek előtt a lépésön az árkádok árnya rávetődik a néhány, kevéssé önzet- len kíváncsira, akiket a bécsi rendőr tes- sékel kedélyesen arrébb. A sötét Ringen gyéren fénylő néhány ragyogó villanyrek- lám árnya mögött még sötétebben neheze- dik a lelkiismeret árnya a munkanélküli munkások negyedeinek világatlan házaira, a valódi, a Strauss János megénekelte, ma már külvárosi kék Duna mentén.

Mielőtt az 1936. évtől elbucuzhatnék, az osztrák szövetségi köztársaság a meg- alkuvás jegyében szétbomló társadalmi helyzetben várja a közeljövő világpolitikai eseményeit. A sok belső nagytakarítás után sem sikerült a „jeles és szorgalmas tanuló” Schuschniggnek tiszta helyzetet teremteni. A Harmadik Birodalommal kö- tött júliusi szerződés óta, amely a külvilág felé megnyugtató helyzetet teremtett ab- ban a tekintetben, hogy Ausztria beolvasz- tásának közvetlen veszélye megszűnt, a kétségbeesett és szárnyszerűt közöposz- tály éppen olyan lassu, de folyamatos biz- tonsággal sorakozik az osztrák náci moz- galomhoz, amilyen rohamosan lett köztár- sasági 1918-ban. A Ring 1918-ban Novem- ber 12-i körút lett. Másfél évtized után mégis újra Burg-Ring lett belőle — a ta- nácstalan, határozatlan szellem örökké visszatérő folyamánaként.

Nem véletlen, hogy a legújabbban ala- kitott Schuschnigg-kormány két tagja is van, aki a náci-izű Vorarlbergből való. Merő véletlen, hogy az egyik Hitler szülőfaluját, Braunaut s a másik a falu közvetlen környékét képviseli a jelenlegi kabinetben. Maga a külügyi államtitkár, a 37 éves Schmidt Guido is a Harmadik Birodalommal határos vidékről való. Min- den olasz rokonszenv mellett hivatalba- lépése után tett berlini látogatása csaló- dás volt a tárgyilagosan gondolkodó gyérszámú osztrák közvélemény számára. Bécs politikai körökben tudják, hogy ami- óta 1934 júliusában puskaropogás közben elnémult a rádió hangja és estére az iz- galomtól remegő Fey őrnagy megnyugta- tó szavait rezegte a bisambergi leadó szer- te a feszülten figyelő világba, — négy- felé szakadt az osztrák közvélemény.

A helyzet ma is ugyanaz. Csak a szám- szerű eltolódás lett más. A láthatatlan osztrák náci tömege szaporodott az olasz- barátok hátrányára. Róma befolyása ala-

Fájdalomtól megtört szívvel jelentjük, hogy a forrón szeretett férj, apa, nagypapa, rokon és jóbarát

Sziklás József

fakereskedő

életének 67-ik évében, hosszas betegség után f. hó 7-én csendesen elhunyt.

Temetése a nyugati ritusu izr. Hitközség tanácsterméből f. hó 10-én d. e. 10.30 órakor fog megtartani.

Aldott emléket kegyelettel fogjuk örökké megőrizni.

A gyászoló család.

posan megcsappant Ausztriában s helyükbe a német rokonszenv hívei léptek. Az aránylagos többség ma a barnainges Németország felé keresi az utat s a maradék háromfelét oszlik. Az olasz irányt képviselő Starhemberg-féle Heimwehrt beolvasztották a szövetségi haderők és a karhatalmi alakulatokba. A szociáldemokrata vezetőket külföldre kényszerítették.

Kétségtelen, hogy a komolyan gondolkodó osztrák politikusok, a náciaktól megkopasztott keresztényszocialistákat beleértve, ma azt szeretnék, ha Bauer, Renner, Seitz, Breitner és az osztrák szociáldemokrácia többi vezére újra szóhoz jutna a szövetségi államügyek intézésében. Ez lenne az egyetlen mód arra, hogy a náci-veszély megszűnjék és a munkástömegeket a legszélsőbb baloldal felé vezető útról még visszatéríthessék mérsékeltbb álláspontra. A barna államban családott, kijózanodott polgárság vágya az, hogy a szociáldemokrata vezérek visszatérjenek és újra bekerüljenek az osztrák közéletbe.

Ez a gondolat érdekes módon érvényesül az újabb bizonyos befolyást jelentő katolikus irányzatban is, amely a végveszély érzetével kapcsolódik be újabb a közügyekbe. A „feketéik” — amint őket Bécsben nevezik — csak elenyésző aktivitással foglalkoznak a legitimizmus megvalósításával. A lényeg mégis a rendcsinálás, amelynél nem nélkülözhetik a háborúutáni Ausztriában teremtő és cselekvő erőnek bizonyult szociáldemokráciát.

A német, olasz, fekete és vörös irány kavargásában vajdud ország fölött és alatt továbbfolyó a bizalmas megbeszélések, selyemtapétás ajtók mögött folyó titkos tanácskozások. Az egyik nap így áll az ügyek sora, a másik nap másként. Az elvek s álevek között töprengő nép ügye a jelenlegi helyzetben pedig a „ró-lunk, nélkülünk” elv alapján intéződik.

Ez az oka annak, hogy a bécsiek nem tudják: hány százalékgig álljanak feszes vigyázzba, amikor a prémalléros, bundás Papen ünnepelesen kivonul Glaise-Horstenau oldalán a császári építette operaházból. Ezért nem tudják, mennyire milyenszántó tréfa az, amit Schmidt Guidóról, a Ballhausplatz fiatal vezéréből szült kinyában a bécsi polgári guny. Eszerint Schmidt a berlini bemutatózó-látogatás alkalmával biztosította Hitleréket, hogy a júliusban megkötött s a náci-propagandát teljesen kizáró megállapodást az osztrák kormány nem veszi komolyan. Ezzel szemben Berlin jelenlegi urai garantálják, hogy Bécs — bárholyan is alakuljanak a dolgok — mindörökké gyorsvonati állomás marad...

Ezért vet árnyat a lelkiismeret mindörökké nyomasztó felhője a felelőségük tudatában élő államfériaakra és azokra a városrészekre, amelyekre a császári világ alatt s a későbbi idők során változatlanul decemberi napfény ragyogott és azokra, ahol a verejtékező munkásság éli életét, a valódi kilvárosi kék Duna mentén, amelyet Strauss János megénekel.

— A vállalatok román személyzet alkalmazásáról szóló törvény értelmében felterjesztendő nyomtatványok beszerezhetők Bors papírléletben Cluj, Calea Reg. Ferdinand 2.

Transilvaniaiak csodálatos karrierje és bukása a fővárosban

Ahiknek sikerült és akik lenn maradtak... Transilvaniai tigrúák a főváros szerencsekerekén

Bucuresti, január 9. 1928-ban még „Ezeréves Magyarországnak” hívták a Picadilli kávéház kerek külön termét, ahol a Transilvianából a fővárosba vetődött magyarajkuak gyülekeztek és egy szellemében és habitusában teljesen idegen környezetben honi szokások szerint römittek, alsóztak, vagy preferensoztak. A főposta előtt még csilingelve dőcögött a lóvasut, a Dambovita vize átható illatokkal terhelte a levegőt és a Picadilli előtt cigányurdék pattogott kokoricát és pergelt tőknagot majszoltak.

Megindulnak az „aranyásók”

Az ország a nagy gazdasági válság első megrázkódtatásaiban élt. A transilvianai kereskedők hatalmas százaléka menekült a kényszeregyezésbe. Virágzó vállalatok mentek tönkre. A letört egzisztenciák elindultak Bucuresti felé. Mindenükből kiforgatott textilesek, tönkrement favállalatok, fűrésztelepek igazgatóik ülték körül éhesen, beesett arccal, tétlenül és tanácstalanul a Picadilli márványasztalait. A nélkülözés kétségbeesett foglalkozásokba kényszerítette őket. Valami módon biztosítékot szereztek és házról-házra járva, részletre árusítottak szappant, írószerket, lekvárt, könyveket, szövetet... A részlet néha nem volt több heti 20 lejnél. Hűségese után kellett járni, hogy jusson a falat kenyérre...

1930 körül megindultak Bucuresti felé a feketezeszesek, akik tönkrementek és akiknek Transilvianában nem volt többé keresnivalójuk. A márványasztalok publikuma új figurákkal szaporodott. Megcsuszott egzisztenciák, notórius szerencsésbajhászok, elszánt, akaraterős stréberek startoltak eképpen, a Picadilli külön terméből az érvényesülés felé. Néhányan sikerült közülük. Ezek ma már fantasztikus vagyonok urai. Bucuresti a meggazdagodásnak ugyszólván határtalan lehetőségeit nyitja meg azok számára, akik a kellő pillanatban és a megfelelő érzékek nyultak hozzá a gigantikus méretekben fejlődő főváros kiaknázatlan lehetőségeihez. A többiek, a nagy többség azonban ma is ott tart, mint hét-nyolc évvel ezelőtt, a start idején.

Nem érdektelen figyelemmel kísérni e karrierek utját és alakulását. Transilvianában egymást követik a bankbukások. Az egyik bukott pénzintézet főtisztviselője kis közvetítő bankot létesít a fővárosban... ma már hatalmas apparátussal dolgozó pénzintézet ura...

A főváros strandot kap... szegény transilvianai fiatalember

jelenik meg a Picadilli terraszán. Fulasztó a nyár, a meleg elviselhetetlen.

— Mondja — kérdez meg egy óslakót — hol lehetne megfürödni ilyenkor ebben az izzó városban?

— A Dambovitában — hangzik a cini-kus válasz.

— Ne vicceljen. Hol van itt a strand? — Strand! — csodálkozik a kérdező. Az nincs Bucurestiben.

— Hogy lehetséges az, hogy ilyen nagy városnak ne legyen strandja?

— Hát ha nem csinálták!

— Akkor majd én fogok csinálni!

És megcsinálta. Vagyonokat keresett rajta.

L. cluji mérnök már későn érkezett a strand ötletével. Elhatározta tehát, hogy hullámfürdőt épít. Dr. Anghelescu közoktatásügyi miniszter telkén konstruált ragyogóan szép és modern hullámfürdőt. És eleje hatemeletes bérpalotát. Anghelescu nem adta el a házhelyet, bért sem vett érte. Tizenöt év múlva a hatalmas palota a hullámfürdővel együtt a milliárdos bójár ölébe hull — helybér fejében.

Jön a tél. A fővárosi sportkedvelők növekedő száma korcsolyázni szeretne a Cizmigiú taván — ha a tó befagyott volna... S. transilvianai fiatal mérnök felépti az első bucuresti műjégy pályát. Ugyanez ámul va értesül arról, hogy a fővárosban nincs autógarázs. Egy fél év múlva készen áll az első nagy, modern garázs...

A pénz az uccán hever

S. és B. egy cipőgyár alkalmazottai. Az egyik felsőréz készítő, a másik tisztviselő. A gyár megbukik. A két jóbarát az uccára kerül. Tétovázás nélkül új gyárat alapítanak. Szerény keretek között indul meg. A gyár ma 130 munkást foglalkoztat...

A pénz az uccán hever — mondják a Picadilliben — csak le kell hajolni érte. Egy transilvianai kereskedő székeket állít be a Cizmigiú parkba és 15 éves koncessziót szerez azok kihasználására. Megtollasodott ebből az ötletből...

...egy cluji női szabó a fővárosba teszi át székhelyét. Divatszalon nyit a Calea Victoriein. A bemutatóra meghívják a miniszterelnök feleségét is. Ma már a főváros legelőkelőbb köreit látja el estélyi ruhákkal.

A példa követőkre talál. Egymás után jelennek meg a női, majd a férfi szabók. Ezeknek azonban már nincs ilyen szerencséjük. Egymás után szállingóznak vissza Transilvianába.

Tatarescu antik mübutorai

Sz. asztalos hónapokon keresztül hiába keresett magának munkát. A lapokból tudomást szerzett arról, hogy Tatarescu miniszterelnök új palotája részére Franciaországból rendel antik butorokat többmillió értékben. Addig erősködött, amíg hetek múlva kihallgatást kap Tatarescutól.

— Miniszterelnök ur — mondotta — én vállalnám egy hálószoba berendezését. Ha munkám nem tetszik, az én nyakamon marad. De ha tetszeni fog, úgy kérem, eszközje nálam a rendelést, ne Franciaországban. Negyedáron csinálom meg.

Tatarescu mosolygott és belement az alkuba. Egy szerényt rendelt próbaképpen.

Már most jegyertessen elő jegyeket a szezon legkimagaslóbb zenei eseményére! Január 25-én, hétfőn a

Román Operában

AIDA

előadása keretében mutatkozik be Hans Joachim Heinz, Bécs legjobb tenorja. Enekli: „Radames” szerepét. Jótékonycélu előadás.

A szekrény elkészült. Tatarescu el volt ragadtatva. A transilvianai kisiparos kapta meg a rendelést. Azóta a bucuresti high life nála készített az antik butorokat. Már az udvarnak is szállított...

A felsorolást természetesen folytatni lehetne. De van az éremnek másik oldala is. A bucuresti expedíciók csak kis töredéke ért fel az érvényesülés csucsaira. A nagy többség lemaradt. Itt van például egy volt oradeai vendéglős. A szó szoros értelmében koldul. Üzletéről üzletre, házról házra járva, egy lejelet kéreget. Ha összehozott husz lejt, lemegy a Royal kávéház pinchehelyiségébe, ahol a „pol”-t egyetlen kártyára teszi fel.

N. bácsi nem link

Tudni kell ugyanis, hogy amióta a Picadillit átfestették, az „Ezeréves sarok” is átköltözött a szemközti levő Royalba. Itt látni ma is a nap bármely órájában N. bácsit, a fást. A Mures mentéről került fel tiz esztendővel ezelőtt, azóta sem sikerült elhelyezkednie. Jóbarátok husz lejéből él. De sohasem volt „link”, senkit sem csapott még be.

Az egyik bucuresti benszilótt mutatja be nekem a Royal kávéház tragikus figuráit.

Látja azt az urat, aki most jön be az ajtón? Brasovban volt nagykereskedő. Most őzezik. Az a másik ur gumival kereskedett. Oradean. Milliárd dologgal próbálkozott már. Utoljára kereskedelmi információs irodája

amikor a hőmérő higanyoszlopa alábbszáll, a napok rövidülnek, az utca sáros, — akkor van szükség hatásos szerre a hűléses megbetegedések ellen. Ha érzése az, hogy grippe akarja megtámadni, vegyen be azonnal egy

ALGOCRATINE

ostyát, mely megóvjá Önt esetleg hetekig tartó ágybanfekvéstől, betegsége alatti keresztéptelenségtől és egyedüllétől. Algocratine megszünteti az ischias, csúz, köszvény, neuralgiák okozta fájdalmakat, fejfájást, fogfájást, menstruációs fájdalmakat, valamint a hűléses megbetegedések kellemetlen tüneteit. Algocratine megelőzi a bajt és gyógyítja, megóvja a betegségtől és egészségét biztosítja.

Gyógyszertárakban és drogeriákban kapható

volt. Ma provizó fejében klienseket szállít zugjáték-klubokba.

Az egyik asztalnál gondterhes arccal ül két ember. Fuvárvelesek voltak. Amióta az a bizonyos fuvarvelepanama kirobbant, az az üzletág teljesen csődöt mondott. Pedig mennyi pénzük volt ezeknek! Autó, havanna-szivar, lokálok...

A sovány, vöröshajú férfi, aki mellettünk elhalad, hatalmas transilvianai bányai üzem diktátora volt. Milliók felett disznókat, Valamilyen kellemetlen konfliktus miatt kitétek és teljesen leegve jött a fővárosba. Előbb szövetséggyök volt, azután burgonyáé kenyérral próbálkozott, ami annak idején újdonság volt. Semmimé vált be. Ma kedvezményes vasuti jegyek vételével és eladásával foglalkozik a Royalban. Szállodai portások szállítják hozzá az érdeklődőket. Kedvezményes „szezonok” idején egészen jól megy neki.

„Az besugásból ér”

— Es az az alacsony ur ott mellette? — Az besugásból él. A Nemzeti Bank agentprovokátörje. Fekete valutát ajánl vagy keres. Ha az áldozat bedől, detektívvel fogatja le. In flagranti. Ha lehet, zsarol, de többnyire denunció. A másik is az ott, mellette. Es az is, az a zöldruhás... A harmadik asztalnál ül szemüveges ur, aki most idezés, faxportör volt Timisoaran. Most férjemenével házal.

H. B. reghini fás az elmúlt héten meghalt. Éveken keresztül élte ezt a nyomorúságos pária életet. Elmulasztotta kezeltni magát s mire kórházba került, már menthetetlen volt. A Royal különös vendégjel ebédjükről mondtak le, hogy összeadják H. B. temetési költségeit. A napokban N. kórház költségeire gyűjtöttek. Evekben keresztül jö ment neki. Példásan korrekt volt, elegáns, nagy lakást bérelt, társaságot fogadott, de alkalmi fizetéseiből nem tudott vagyont gyűjteni. Beteg lett és ezzel minden összeomlott körülötte. Még kórházi költségeit is bankból adták össze...

A szerencse kiszámíthatatlan eszeséllyel osztogatta és osztogatta kegyeit ma is. Ennek itt építészek, mérnökök, akik esztendő-kön keresztül éheztek. Most az építkezési konjunktúra juttatott számukra is néhány garast. Ügyvédek próbálkoztak itt, elég tekintélyes számban. Egyik-másik érvényesült, de javarészt visszavándoroltak. Némelyikük a főváros fogaskerekei közé kerülve vergődik tehetetlenül. A szerencsések vagyonával, autóival, villáival éles kontrasztot képez az esetek vert, szomorú serege. Javarészt intellektuelek ezek, akik már mindent megpróbáltak, mindenre kaphatók voltak, de semmi sem sikerül nekik. Talán sehol nem volt bizonytalanabb a talaj transilvianai zsidók számára, mint éppen Bucurestiben. A korlátlan lehetőségek városában, a gyors meggazdagodás aranymezőjén, ahol jaj annak, akinek nem sikerül... (h. e.)

— A migrén és az idegesség azon esetei, amelyek a gyomor- és bélműködés zavarai-ból erednek, gyakran már egy pohár természetes „Ferenc József” keserűviz használata által is megszűnnek. Az orvosok ajánlják.

A romániai antiszemitizmus hetvenéves története

II.

HARC A ZSIDÓK EGYENLŐ JOGAIÉRT

Petre Carp és Take Ionescu szövetsége a zsidók védelmében. Konzervatívok és liberálisok tojástánca a zsidókérdés körül

Bismarck és Petre Carp érdekes vitája

Az 1870-es német-francia háború európai kihatásai alól a kis Románia sem mekkül. A háború okozta izgalom felkorbácsolja a politikai szenvedélyeket s mert a közvélemény nagy része a franciák pártján áll, éles és lepezetlen antidinasztikus mozgalom élén, az akkor ellenzékben levő liberálisok állnak s a helyzet végül is olyan karthatainná válik, hogy I. Károly a lemondás mellett dönt. Időközben azonban a németek maguk alá gyűrtek a francia hadsereget és a felelős politikuskok ekkor felelősek: Esztelenység lenne a győztes Németország haragját kiprovokálni azzal, hogy francia barát érzelmeik miatt, éppen most szakítanak a német uralkodóval. Drámai tanácskozások kezdődnek és végül Las-car Catargi, a konzervatívok vezére rábíra I. Károlyt lemondásra visszavonására. A helpolitikai viharzások éve alatt, a zsidó kérdés ismét háttérbe szorul. Petre Carp, a német-francia háború előtt felke-

resi Bismarckot, hogy vele a romániai vasút-építésről tárgyaljon s beszélgetés közben Bismarck, rátamad Carpra:

— Maguk vademberek — jelenti ki állítólag a vaskancellár. — Azt hallottam, hogy kővel dobálják a zsidókat.

Carp, aki őszintén és becsületesen, mindig a zsidók pártjára állt, ha arra szükség volt, megdöbben ezekre az éles szavakra, de nem vesztí el az önuralmát, hanem szelímen kivágja magát:

— Excellenciás uram, miért csodálkozik ezen, hiszen Románia csak most került ki a kőkorszakból.

Egy román politikus emlékirata szerint, Bismarcknak nagyon tetszett a talpraesett válasz.

Az 1871-es német-francia háborút követő években a zsidóság élete aránylag nyugalmas. Néha vannak kisebb tüntetések, vagy zsidóverések, de ezek, egészen helyi jellegűek.

Vihar egy szerződés körül

A román képviselőház 1875-ben foglalkozik ismét a zsidó problémával, még pedig igen érdekes alkalmából. Az akkor uralmon levő konzervatív párt az osztrák-magyar monarchiával kereskedelmi szerződést köt. Az első kereskedelmi szerződés ez, melyet a Porta befolyása alól felszabadult Románia tető alá hoz és így politikai jelentősége is elsőrendű. A szerződés egyik paragrafusa kimondta, hogy a szerződő országok alattvalói egyenjogúak s ebbe a paragrafusba kötötték bele a liberálisok, akik azt állították, hogy

kormány ilyen módon akarja naturalizálni a zsidó polgárokat.

Ebből természetesen egy szó sem volt igaz, az „alattvalók egyenjogúsága” arra vonatkozott, hogy minden osztrák-magyar monarchiabeli, vagy romániai állampolgár egyenlő joggal exportálhat, vagy importál-

hat a másik államba árukat, de a liberálisok édeskeveset törődtek a klauzula valódi és természetes értelmezésével. Nekik az volt a céljuk, hogy a kormánynak nehézségeket okozzanak és ez teljes mértékben sikerült is.

A közvéleményt felidegesítette a liberálisok agitációja, az emberek valóban azt hitték, hogy kerülő uton emancipálni akarják a zsidóságot és a kormány alig győzte az elene intézett támadásokat kivédeni. Mondanunk sem kell, hogy

a liberális párt, amikor nemsokára uralomra került sietett, a nagyon előnyös és kedvező kereskedelmi szerződést ratifikálni,

amint hogy később is kormányrajutása esetén mindig megvalósította azt, amit ellenzéken életre-halálra támadott.

Carp második zsidóbarát beszéde

Junius hó folyamán a parlamenti viták megélenkedtek és Manolachi Kostaki-Epura-nu, a liberális párt egyik vezető embere, több más szónokkal egyetértésben a kereskedelmi szerződés rejtett, zsidóbarát céljait felírta a kormánynak.

Petre Carp, a konzervatív kormány akkori közmunkügyi minisztere válaszol az ellenzéki támadásokra és védi meg a szerződést. Az édesmi rész után ráter arva a vád-ra, hogy a szerződés indirekt uton a zsidóság naturalizálását akarja kevesztülvinni s mindenekelőtt kijelenti, hogy miután

zsidóbarát mivolta miatt, még barátai is megharagudtak reá, ezuttal a zsidó kérdést nem saját, hanem a törvényesség szemszögéből kívánja tárgyalni.

Először világosan és érthetően megmagyarázza, hogy a szerződő országok állampolgárainak egyenjogúságáról szóló paragrafus, minden nemzetközi kereskedelmi szerződésben benne van s így Románia nem kérhetne, hogy e téren módosításokat eszközöljenek. Ezután a zsidóság helyzetének rendezésére tér át és a következőket mondja:

— Azt hiszik Önök, hogy a zsidó problémát törvényekkel és rendeletek uton megoldhatják? Nem. Hiába harcolnak. Mit értek el nyolc év alatt a megszigorítások után? Semmit, a szó szoros értelmében semmit. Tudják, hogy lehet megoldani ezt a problémát? Megmondom, illetve elmondok egy esetet, mely a iasi-i „fiatalság” („Junimea” volt az az irodalmi társaság, mely később politikai párttá alakult át) kebelében történt.

— Egy este, éjjel 3 óráig a zsidó kérdésről folyt a vita. Ígycsok így, mások úgy

beszéltek és nem tudtuk meggyőzni egymást. Ahogy távozásuk kilépnék az uccára, a kapu alatt egy zsidót látunk, aki a késő éjszakai óra ellenére is dolgozott: valódi Rembrandt kép volt. Ugyanakkor a szemben lévő korcsmából három danoló, részeg munkás jött ki. Ekkor ellenfeleimnek megvilágítottam ezt a kontrasztot és azt mondtam: „Ime, itt van az egész zsidókérdés. Győzedelmesen fel akarjátok venni velük szemben a harcot? Legyetek szorgalmasak, dolgozzatok, mint ők és nem lesz mitől félnetek.” Azt, amit akkor mondtam, most is ismétlem: a munka, a dolgoosság konkurenciájában kell a zsidókérdés megoldását keresni.”

A beszéd befejezésénél a képviselőházon morajlás fut végig. Ezt a „morajt” a Monitorul Oficial hivatalosan is feljegyzí.

Carp népszerűtlensége a „zsidó-larásága” miatt

Nem tudja felmérni ma már senki, milyen erkölcsi bátorság és rettentetlenség kellett ahhoz, hogy valaki 1875-ben így merjen beszélni a román parlamentben a zsidókérdésről. Nem volt divatos ebben az időben a zsidókat védeni és Carp népszerűségének rovására ment ez a bátor kiállítás. Petre Carp azonban nem törődött a közvéleménnyel, nem egy izben nyilvánított lesújtó bírálatot a „plebs”-ről s mindig tiltakozott az ellen, hogy uccai tüntetéseken, tehát a „nép akaratának” megnyilvánulásán keresztül nyomást gyakoroljanak a parlamentre.

Igen, Carp viselte a népszerűtlenség bizonyára nem éppen kellemes terhét s a zsidókérdésben elfoglalt álláspontját, senki véleményére meg nem változtatta. Tudta, hogy legközelebbi barátai sem nézik jó

szemmel filozofizmusát, de még ez- zel sem törődött, hanem azt tette, amit meggyőződése és európai látóköré ráparancsolt.

Pedig ellenfelei nem bántak vele keztyűs kézzel. Így például azt állították róla, hogy „elidegenedett fajától”, idegenekkel áll összeköttetésben és Románia érdekei ellen tör. „Az is ellenfeleink kedvenc vádjá közé tartozott, hogy Carp egy alkalommal ki- ment a határra és ott dobott be egy levelet, melyben külföldi császárok figyelmét hívta fel a zsidók romániai sérelmére, miután a román postában nem bízott meg. Ma nevetéses és gyermekes vádnak látszik ez, de abban az időben, egy ilyen vádaskodás ez- reket győzött meg Carp „árulásáról.”

Take Jonescu és a zsidóság

Az 1800-as évek elején tűnik fel a politikai élet porondján Dimitrie C. Jonescu, vagy ahogy később hívják Take Jonescu. A későbbi román külügyminiszter, a kisantant megalapítója, polgári osztályból származik, apja kereskedő, majd vámszedő, de ő Párizsban tanul és francia kulturán nevelkedik.

Take Jonescu, akit a bojár származásu Petre Carptól ezer és egy vélemény választ el s aki politikai karrierje folyamán szinte megszakítás nélkül harcba állt Carp Pé- terrel, csak egyetlen kérdésben egyezett meg nagy ellenfelével s ez: a zsidókérdés volt.

Take Jonescu éppenugy, mint Carp esz- telenségnek és barbárságnak tartotta a zsidó üldözést és politikai működésének kezdetén is habozás nélkül a zsidók mellé áll.

Alig érkezett meg gyönyörű, fiatal, angol származásu feleségével Párizsból Bucuresti- be, amikor máris alkalmá nyílt, filozofizmusának tanujelét adni. Ekkor történt ugyanis az, hogy egy bucuresti zsidó kereskedőt véresre ver adósa, mert pénzt kér tőle. A zsidóság körében általános izgalmat

kelt ez az összetűzés, veszedelmes példadárnak látják s keresnek egy ügyvédet, aki a sulyosan összevert zsidót képviselné. A bucuresti ügyvédek nem törík magukat tulságosan ezért a képviselőtért, de a fiatal Take Jonescu örömmel vállalja a pert. A szabadság hazájából, Franciaországból jött fiatalember nem tesz különbséget keresztény és zsidó között és megbizójának ügyét sikerre viszi.

Későbbi politikai tevékenysége során sem tagadja meg magát. Egyik beszédében (Ploesti 1903 március 9), így határozza meg a zsidósággal szemben elfoglalt magatartását:

— „A zsidó gyűlölet nem találhat utat a lelkeembe, mert a népem iránti szeretet, nem táplálkozik más népek elleni gyűlöletből.”

Beismeri, hogy „az állam egyik gyengesége a még asszimilálatlan idegenek tul nagy tömege”, de úgy véli, hogy a probléma egyelőre megoldhatatlan, mert az időnkénti ablakbetöréseket nem tartotta megoldásnak.

Majd jóval később, 1917 június 14-én, a iasi-i ideiglenes parlamentben találja meg Take Jonescu a végleges megoldást, amikor „a zsidókérdés teljes, korlátások nél- kili, tisztességes szellemen való megoldását követeli, amint azt egy olyan ország- nak tenni kell, mely megtartja a szavát.”

A. C. Cuza félbeszakítja, de Take Jonescu emelt hangon folytatja beszédét:

— „Senki és semmi sem akadályozhatja meg ezeket a reformokat. És még hozzá- teszem; ha zsidók egyenjogú polgárok lesz- nek, nem akarom, hogy velünk szemben idegen lelkűek legyenek, mi pedig velük szemben ellenséges lelkűek legyünk. Nem. Egy második, szociális munkára, a testvé- resítés munkájára lesz szükség s ez annál tökéletesebb lesz, minél kevesebbet avatko- zik bele a külföld ebbe a kérdésbe, melyben kimondtuk végső szavunkat.”

Take Jonescu meghalt, szelleme és esz- méi ugyilatszlik hasonlóképpen halandóak voltak, mert Take Jonescu legnivebb barátja és szellemi ikerestvére Stelian Popescu, halott barátja felfogását merőben máskép értelmezi ma.

(a. a.)

SELECT MOZGÓ Hétfői kezdettel
STAN és BRAN szenzációs vigjátéka: **AZ IKREK**

Ma utóljára:
NINO MARTINI világhírű tenor egyetlen filmje: **Mexikói éjszakák**

Március 25-ikére országszerte kitűzték a községi választásokat

A cluj-i városházán még semmit nem tudnak a belügyminiszteri rendeletről

Bucuresti, január 9. (Az Uj Kelet tud.) A belügyminisztérium körrendeletet adott ki, amelyben kitűzte a választásokat mind- azon megyékben és községekben, ahol idő- közbi bizottságok működnek. Ezeket a választásokat — mint a körrendelet előírja — március 25-ikén bonyolítják le.

A belügyminiszter egy másik rendeletben utasítja a törvényszéki elnököket, hogy a közigazgatási törvénynek megfelelően jelöljék ki azt a bírót, aki megejti a sorolást a megyei és községi tanácsosok egyhar- madának kicserélése végett. A belügymi- niszter ebben az ügyben a jövő hónapban ér- tekezletre hívja össze az összes megyefő- nököket.

Egyébként községi tanácsokat a követke- ző helyeken választanak: Cluj, Vatra Dornei, Solca, Baia Sprie, Baia Mare, Zalau, Sf. Gheorghe, Odorheiu, Fogaras, Deva, Arad,

Dorna, Sangheorghiu Bai és Sibiu.

Megeyi tanácsokat pedig a következő me- gyékben választanak: Alba, Băcău, Bihor, Braşta, Buzău, Câmpulung, Cernăuţi, Cetatea Alba, Făgăras, Hunedoara, Ialomiţa, Mara- mures, Muscel, Năsăud, Odorheiu, Rădăuţi, Sălaj, Satu-Mare, Storojineţi, Târnava-Mica, Tecuci, Timis, Trei-Scaune, Tulcea és Turda.

A belügyminiszteri rendelet váratlanul ér- kezett, mert ismeretes, hogy néhány héttel ezelőtt január 15-ről május 15-re halasztot- ták el a községi választásokat. Hogy az újabb rendelet miért történt, arról nem ad számot a hivatalos jelentés. Megkérdeztük dr Anca Corneli helyettes polgármestert, hogy mivel magyarázható a váratlan miniszteri rendel- kezés? Az alpolgármester kijelentette, hogy ő is csak a lapokból értesült róla, közelebbit még nem tudnak a városházán, mert eddig semmilyen hivatalos értesítést nem kaptak.

SPORT

Eddig tizenegy nemzet nevezett a jégheki világbajnokságra

Cluj, január 9. (Az Uj Kelet tud.) Február havában kerül eldöntésre a London melletti Wembley-ban az idei jégheki világbajnokság. A legnagyobb téli sportversenyre eddig azonban mindössze tizenegy nemzet adta le nevezését és pedig: Anglia, Ausztria, Csehszlovákia, Franciaország, Hollandia, Lengyelország, Németország, Norvégia, Románia, Svájc és Svédország. A közeli napokra várható Belgium, Kanada, Magyarország, Olaszország és Japán nevezése.

Érdekes, hogy Kanada reprezentatív csapata, a Kimberley Dynamiters már hetek óta Európában van és a világbajnoki tornára eddig még nem nevezett be.

Az osztrák sportlapok támadják a román labdarugást. Bécsből jelentik: A bécsi Sporttagblatt egymásutáni két számában éles támadás jelent meg a román labdarugás ellen. A bécsi sportlap a többek között Romániának a Közép-Európa Kupában való részvétele ellen foglalt állást. A román labdarugószövetség magánnyomozást indított annak megállapítására, hogy a bécsi lap intrikái mögött milyen érdekek húzódnak meg.

Románia részt vesz a bob-világbajnokságon. Bucurestiből jelentik: Január 30. és 31-én Cortina D'Ampezzo-ban rendezik ezúttal a kettes bobvilágbajnoki versenyeket, amelyeken Románia ezúttal is részt vesz. Pár nappal ezelőtt, pontosan február 10. és 11-én Saint Moritzban rendezik a négyes bobvilágbajnoki versenyt, amelyre Románia ugyancsak elküldte nevezését.

A jövő héten az összes román labdarugószervek megkezdik működésüket. Bucurestiből jelentik: A jövő hét folyamán a bucuresti központi labdarugószervek megkezdik működésüket. Hétfőn a legfőbb fellebbezési bizottság tartja ülését, amelynek napirendjén számos ügy szerepel, kedden a Nemzeti Bajnokság bizottsága ülésezik, hogy a Nemzeti Bajnokság B) csoportjainak programját megállapítsa. Ugyancsak kedden tartja idej első ülését a központi bíróbizottság is, amelyen a játékvezetők szabályzatát veszik tárgyalás alá. Ülésre ül össze azonban a Román Kupa bizottsága, valamint a likvidációs bizottság is.

A JÖVŐ HÉTEN NEVEZ ROMANIA a labdarugóvilágbajnokságra. Bucurestiből jelentik: Pár nap mulva tér vissza külföldi utjáról Tilea Viorel dr., a labdarugószövetség elnöke. Visszatérte után a titkárság elkészíti a szükséges formalitásokat és elküldi Románia nevezését a párizsi labdarugóvilágbajnokságra.

A kanadai Kimberley Dynamiters jégheki csapata Prágában a cseh válogatottnal ellen 6:2 arányban győzött. A világbajnokjelölt kanadai csapat ma, vasárnap a magyar válogatottnal játszik Budapesten.

Román versenyző sikere a cserkész-svilágbajnokságon. Bécsből jelentik: A Hochsölden-be megtartott cserkész-svilágbajnokságok során az egyéni lesiklóverseny is értékes sikert hozott a román versenyzőknek. A rendkívül nehéz 1300 méter hosszú terepen Neagu Djuvara és Rosvan Djuvara másodiknak, illetve harmadiknak értek a célba, közvetlenül a belga Demot után, aki 2.17 perces idővel első lett. A két másik román versenyző közül Ion Critoveanu az ötödik, Radu Plesia a nyolcadik helyen végzett, maga mögött hagyva a holland, angol, osztrák és többi belga versenyzőket.

Targumuresen a jégheki kerületi bajnokságok keretében a Mures csapata 13:0 arányban győzött a CP Sighisoara ellen.

A HC Bragadiru (Bucuresti) jégheki csapata Varsóban 5:5 arányban eldöntetlenül végzett a Varsaviana együttesével.

Ujabb vereséget szenvedett a Ferencváros Portugáliában. A Ferencváros negyedik portugáliai mérkőzésén Lisszabon válogatottjával került szembe. A magyar csapat a portugáloktól 8:2 (4:0) arányú súlyos vereséget szenvedett.

Joe Louis Londonban? Londonból jelentik: Két angol rendezőcsoporthoz igyekezik Joe Louis rávenni angliai szereplésre. A „barna bombázó” a hírek szerint vagy a Ben Foord-Petersen, vagy a Neusel-Baer mérkőzés győztesével mérkőzne. A nagy mérkőzést a koronázási ünnepek keretében szeretnék megtartani és pedig a White City-stadionban.

Elkobozták a Putna Liberala című lapot. Bucurestiből jelentik: A focsani rendőrség házkutatást tartott Paul Tomescu rokkant órnagy lakásán és az általa szerkesztett Putna Liberala című lap több számát elkobozta. A házkutatás okai egyelőre ismeretlenek.

Ugyanazon minőség mellett

GALLIA sokkal olcsóbban árul!

Példa: egy a konkurrenciánál jobbminőségű ciro-selymet mi féláron adjuk el többi üzletekhez viszonyítva.

Összes selyemanyagainknál

az árakat ugyanazon elv alapján jegyeztük: sokkal jobb minőség mellett, ugyanazok az árak; ugyanazon minőség mellett sokkal olcsóbbak az árak.

GALLIA

CLUJ,

Str. Gen. Neculcea No. 2.

BRASOV,
Piata Libertatii 3.

SIBIU,
Str. Regina Maria 7.

Az árukivitel emelkedése folytán megkönnyítik a devizaügyleteket

Január 12-re összehívták a kormány gazdasági bizottságát

Bucuresti, január 9. A fővárosi lapok egyöntetűen megállapítják, hogy miután az árukivitel emelkedett a behozattal szemben, a Banca Nationala devizakészlete is megnövekedett. A kereskedők is könnyebben kapnak devizaengedélyt és a tranzfert az eddiginél lényegesen gyorsabban bonyolítják le. Ennek hatása alatt az árfolyamok is csökkennek a fekete tőzsdén. A francia frankot 8.65, a svájci frankot 41, a dollárt 183, a csehkoronát 5.90 lejért árulták tegnap.

A Banca Nationalaban tegnap értekez-

letet tartottak, amelyen kidolgozták a folyó évharmadra szóló behozatali diszponibilitást. A számadatokat ugyan nem hozták nyilvánosságra, a lapok azonban tudni vélik, hogy igen kedvezőnek tekinthető a kérvényezők helyzete, miután az elmúlt évharmadban jók voltak az üzletek.

Január 12-re összehívták a kormány gazdasági bizottságát, hogy kontingentájanak harminc árucikket, amelyeket ma még szabadon lehet importálni. A bizottság véglegesíteni fogja a kompenzációs kimutatásokat is.

Eskü alatti vallomásra kényszerítik a fizetésektelen cégek fiktív hitelezőit

A semmitőszék elvi jelentőségű döntése a kényszeregyezési ügyekben

Cluj, január 9. Kevés fizetésektelen cég akad az utóbbi évek folyamán, amelyeknél több, vagy kevesebb okkal, fel nem mért volna az a panasz, hogy a fizetésektelen cég fiktív neveket és tételeket szerepeltet hitelezőivel szemben fennálló tartozásainak kimutatásaiban, azzal a nyilvánvaló céllal, hogy ezekkel a fiktív hitelezőkkel a kényszeregyezési eljárást a maga javára befolyásolja és az egyezési ajánlat elfogadásához szükséges szavazattöbbséget megszerezze, illetve biztosítsa. Természetesen, hogy még akkor is, ha ország-világ tudta, hogy egyes szerepeltetett hitelezőknek tulajdonképpen semmi néven nevezendő követelni valójuk sincs az adós vállalattal szemben, gyakorlati védekezésre alig nyílt lehetőség. A fiktív hitelező hol váltóval, hogy az adós könyveivel igazolta, hogy „adós” és ez elegendő volt ahhoz, hogy a bíróság a gyanúsított hitelezőt is leszavastassa.

A semmitőszék nemrégiben elvi jelentőségű döntést hozott egy kényszeregyezési ügyben, amely előreláthatólag véget vet az aranjszi szép napoknak és a szivességi hitelezők jórészt visszariasztja majd attól, hogy nevéket a fizetésektelen cégek listákon szerepeltessék. Az említett semmitőszéki döntés ugyanis kimondja, hogy ha valamelyik hitelezőnek gyanúja támad egy másik hitelező követelésének fennállásával szemben, jogában áll a bíróságtól a kényszeregyezési verifikálási tárgyaláson a gyanúsított hitelező, vagy hitelezők eskü alatti kihallgatását kérni. Amennyiben a bíróság úgy találja, hogy

ennek a kérésnek a teljesítése nem akadályozza meg indokolatlanul a kényszeregyezési eljárást, az eskü alatti kihallgatást el is rendeli.

Tekintettel arra, hogy a hamis eskü nemcsak vallási és morális, hanem büntetőjogi szempontból is igen súlyos szankciók alá esik, nem kétséges, hogy a fiktív hitelezők szerepeltetésének, legalább is az eddig tapasztalt nagy általánosságban, befellegzett.

Mint hogy pedig a konverziós törvény 50-ik szakasza szerint megkért ugynevezett konverziós kényszeregyezési törvény módosítását alkalmazzák, a gyanúsított hitelezők eskütételének elrendelését a konverziós egyezések alkalmával is kérhetik az érdekelt hitelezők.

Fizetési köztársaság

Teljesen verseny nélkül áll újszerű finomságánál és feltétlen 5 évi megbízhatóságánál fogva az új „PRIMEROS BRILLIANT EXTRA PRIMISSIMA” és az új „LUXUS SILKEN FINEST”. Győződjön meg róla Ön is.

Hétlő este: Szidi Thal jiddis szintársulata a Davila Színházban

— Színrekerül a Sárge Arnyék című jiddis melodráma Jákob Sternberg rendezésében —

Az országszerte népszerű jiddis primadonna, Szidi Thal ezúttal a jiddis színjátszás igazi művészetével fogja megismertetni a zsidó közönséget. Adolf Teffner társulatának sikerült megnyerni a legnagyobb romániai jiddis színházi rendezőt, Jákob Sternberget, a kitűnő poétát, aki a vilnaikkal a Szomorúságának énekesét rendezte.

A társulat január 11-én, hétfőn este, pontosan fél 10 órai kezdettel a Sárge Arnyék című zenés darabot mutatja be, Jákob Sternberg átdolgozásában. A szellemes, érdekes szöveghez Max Halba, a bucuresti rádióból ismert komponista szerzett eredeti zsidó zenét.

A Sárge Arnyék, Sternberg feldolgozásában a zsidó „alvilág” színes, megragadó és mélyröjűvé ekkölcsöt mutatja be.

A Sárge Arnyék zenekísérete és Szidi Thal szolozsámai feledhetetlenül mély nyomot hagynak a nézőben.

A Sárge Arnyék mindenütt óriási sikert aratott.

A Sárge Arnyék igaz végig zsidó melodráma és Szidi Thal, Adolf Teffner és az egész szintársulat tökéletes alakítást nyújtanak.

Kedden este Gordin Chasa fin Chora-ciacar című zenés játékát mutatja be a társulat.

Chasa fin Chora-ciacar eleven, fordulatos meséjű, szívbemarkoló zsidó muzsikájú színdarab.

Előreláthatólag úgy a Sárge Arnyék, mint a Chasa fin Chora-ciacar előadásaira zsufolásig megtölti a színházat a cluji zsidó színházjórú közönség, mely a kivételes jiddis színésznőt szívbe zártá előbbi vendégcsereplései alkalmából.

(—)

Romeó és Julia filmen

A Romeó és Julia egyike Shakespeare nemcsak legtekélyesebb, de az irodalomkritika által leginkább körülvitatott műveinek is. Amíg ugyanis egy részről tökéletes drámát látnak benne, másrésztől azt tartják egyesek, hogy a Romeó és Julia-ban tulajdonképpen az örök szerelemnek akar Shakespeare örök emlékművet állítani és a dráma maga nem egyéb, mint tökéletes, forró szerelmi költemények laza kerete. Thalberg, a fiatalon elhunyt zseniális rendező vitte filmre az angol költő-óriás örökszép alkotását. Felesége Norma Shearer és a Vörös Pimpernelből ismert Leslie Howard alakítják Julia és Romeó szerepeit. A külföldi filmkritika a legtekélyesebb filmalkotások egyikét látja a Romeó és Juliában, amely ezen a héten bemutatásra kerül a cluji Select mozgóban.

— Salamon Eteleka hegedűtanárnő mára hirdett pedagógiai előadása, közbejött akadályok miatt elmarad. Az előadás megtartásának időpontját kellő időben közölni fogják.

— Ügyvédeknek nélkülözhetetlen az „Indexul Legilor” néven megjelent törvénycímtár új kiadása, amely az 1918 évtől mindmáig megjelent törvények és rendeletek szabatos, részletes és áttekinthető felsorolását tartalmazza. Szakminisztériumokra felszavta és betűsoros tárgymutatóval ellátva Ára, utánvétellel is 120 lej. Megrendelhető szerzőnél: dr. Rösler Viktor, Cluj Str. Vasile Gold-Tabor-kiadványok teljes jegyzékét.

CLUJ HÖLGYEINEK RUHÁI — SZÁMOKBAN

Mintegy 130 millió lejt költenek ruhára Cluj hölgyei a helyi piacon

Cluj, január 9. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Ezuttal a ruhakérdést kiemeljük a társasági pletykák özönéből és megvizsgáljuk a ruhát, mint társadalmi jelenséget. Mint társasági pletyka, a ruha-probléma csak addig terjed, míg az öltözködési versenyben egymást túllépő hölgyek és urak, barátok és barátok alaposan kibeszélték magukat. A ruha, a női ruha azonban társadalmi tünet, együtt változik az időkkel, együtt alakul át a királyságokkal és köztársaságokkal, mert a női ruha hozzánőtt a korszak, melynek egyik kis ága, bármennyire is természetellen és haszontalan ága is: a divát. Ha villamoság jellemzi a kort, akkor a ruha áramvonalas, ha fasizista a kor, akkor a női ruha uniformis-formát ölt, ha elűzik a négyust, néguskalap kerül a hölgyek fejére és ha lemond az angol király, Simpson ruhák gyártásában él és ég e világnak minden női divatszalonja. Mert a ruha jellemzi a kort... És a ruha teszi az embert...

Abban a társadalmi rétegben természetesen, amelyekben mindezek a változások legelső sorban érezhetők. Nem ér el a faluig, a proletártömegig. Csak itt érvényes a felületesen. Ezek a felületesen, ahol csillog az élet és a tündöklő divat-külső mögé bujlik el minden probléma. De ez a felületes tünemény komoly gazdasági fórummá növekedett, a gazdasági élet egyik jelentékeny forrásává, mely embermilliókat foglalkoztat munkával és pénzmilliókat dob be a mindennapi élet örvényébe. Itt a gazdasági probléma: a ruha mint kereseti forrás, a ruha, mint jövedelem, a ruha, mint adóalap...

Cluj: 110.000 lakossal, a többi transzilvániai városokhoz mérten mérsékelt éjszakai étellel és kevesebb u. n. „flancal”. Alttalban úgy mondják, hogy a cluj-i nők alulmaradnának az öltözködési versenyben, ha Oradeavul, Aradnál, Timisoaravul vagy pláne Bucurestivul mérnék magukat össze. A cluj-i számok tehát nem érvényesek a többi transzilvániai városokra. Nézzük hát, hogyan, mennyit és mennyiért öltözködnek Cluj polgári társaságának asszonyai.

A cluj-i munkakamara kimutatásai 103 női divatszalon és konfekció üzem szerepel. A 103 műhely mintegy 400 munkást foglalkoztat mindössze, mert a műhelyek jórésze csak egy-két munkással dolgozik. A 400 munkásból is csak a fele felszabadult segéd, a másik fele még tanoncoskodik. Nem tudjuk ellenőrizni természetesen, hogy ebben a számban bennfoglaltatnak-e a város összes női ruha üzemét is, mert rengeteg a hatósági ellenőrzés nélkül működő műhelyek száma.

Elgondolnánk tartottuk egy közepes varroda meglátogatását. A műhely tulajdonosán kívül négy munkaerő dolgozik az üzemből. A műhely hetenként négy ruhát teremt általában, forgalma munkadíjből 9-10.000 lejt ér el havonta. A legjobb női munkaerő heti fizetése 400 lejt. Évente tehát mintegy 200 ruhát teremt.

Mint megírtuk, 103 műhely van a városban. Az átlagos évi teljesítménye egy műhelynek 150-200 ruha körül mozog. Hozzávetőlegesen átlagban 175 drb. évi termelést számítva műhelyenként, kiderült, hogy Clujon évente mintegy 18 ezer női ruhát készítenek.

Clujon a lakosságnak fele nő. Ezeknek a fele gyermek. Mintegy 25.000 felöltő nő tehát hozzávetőlegesen számítás szerint összesen 13 ezer ruhát csináltat, ami azt bizonyítja, hogy a lakosság egynegyedének nem telik évenként egy ruhára sem.

Két részre oszlik a ruhacsináltatás büdzséje: az anyag és a csináltatás költségeire. Szemben a férfiruhákkal, ahol a csináltatás jelentős részét adja az összehalköltésnek, a női ruháknál ez elenyésző. A női ruha csináltatásának ára 400 lejtől 600 lejtig terjed. Az anyag természetesen sokféle. A sokféle selyemanyag ára 200 lejtől 500 lejtig terjed, a szövetteléké 350-től 900 lejtig. Három-négy méter anyag kell egy ruhához. Tízennyolcezer női ruhához tehát Clujon mintegy 53.000 méter anyagot használnak fel...

A piac nagykereskedői úgy informálnak, hogy a női ruhanemű forgalma az erre specializált üzletekben meglaladja a 80 millió lejt.

Az áruszükségleteiket gyárakból beszerző konfekciós cégeknek a ruhaanyag forgalma összesen mintegy 27 millió lejt tesz ki, tehát az összehalköltés forgalom Cluj üzleteiben évente mintegy 117-120 millió lejtig terjed.

Ez a ruhaanyagok ára, melyet Cluj kereskedéseiben fizetnek ki. A ruhacsináltatás

költségei a varrodákban 400 lejes csináltatási átlagot véve alapul összesen csak 6 millió 400 ezer lejt tesz ki. A konfekció üzeme munkabérei viszont kb. 3 millió lejtig terjednek évente. Ez összesen megközelíti a 10 millió lejt.

Végezelményben tehát maximálisan 130 millió lejtig lehet tenni azt az összeget, amit a cluj-i piac sziv fel a női ruhaiparban.

Ez azonban nem a végső összeg: a cluj-i polgári hölgyek nagyrésze ugyanis nem Clujon öltözködik. A regátból ideszarmazó hölgyek jórésze jobban kedveli a bucuresti anyagokat. A felsőbb tízezer hölgyei nyári vakációk alkalmával külföldön vásárolnak be, mert ez így olcsóbb és előkelőbb.

Ezenfelül jelentős tétel a csempészárúk mennyisége is.

Ami azt jeenti, hogy a Bucurestiben, külföldön vagy csempész uton történt öltözködés sok millió lejtől fosztja meg évente a cluj-i piacot.

Kik készítik a ruhát? A varrodák tulajdonosai és munkásnői. A női ruhákra a varrodákban költött összeg, mint megírtuk, 6 millió 400 ezer lejt tesz ki. A munkásfizetések átlaga heti 300 lejt, havi 1400 lejt. Sajnos, pontos statisztika sehol sincs, hozzávetőlegesen állapítjuk csak meg, hogy 400 bér-munkás dolgozik a varrodákban. Négyezer bér-munkás átlag 1400 lejt keres fejenként havonta.

A varroda munkásainak a munkaideje végtelen. Amíg a ruha el nem készül.

A varrónékek különleges betegségei vannak. Lehet tüdővészts kapni. Gyakoribb a gyomorháj a sok üléstől. Azt pedig meg lehet állapítani, hogy minden varrónékek elromlik a szeme.

Mert a ruha — — — eszi az embert... (—lay)

azt mondja, ez a hangulat nem természetes, inkább csak mesterkélt, nem tartozik szerve-sen a város lelkéhez és a nyugodtabb idők első tavaszi fuvallata megint visszahozza a hagyományos összhangot ember és ember között.

Kedves, összes, markáns fej a főrabbié. Régi olasz és holland mesterek, ha elmélyülő és mégis életrevaló karaktereket akartak festeni, olyanok után kutattak, mint amilyen rabbi Mózes Reich, a mediasiaknak harminc-hét esztendő óta papja, bírja, tanító-mestere.

Két irányu nevelést kapott. Pozsonyban Szimche Bunem Szófernek éppúgy kitűnő tanítványa volt, mint a sighet caddiknak, Jom Tov Lipe Teitelbaumnak. E két nevelés szintjeise jólesőn érződik a nagy intelligenciájú, szigoruan vallásos papon, akik ritkán lép ki az országos zsidó nyilvánosság elé, de olyankor mindig korszerű ujtásokat követel a zsidó egzisztenciák és a zsidó szellem védelmében.

Róla, mint felette érdekes egyéniségről, elődeiről (Koppel Charef volt a dédapja, Koppel Reich, a 93 éves korában elhalt pesti főrabbi és gáon volt az apja) a községeről, a község alapítóról egy közeli közleményben írunk. (szl.)

Jákob hangja...

Öt helyen tanulnak Talmudot a kicsiny Dicioiban. Az első zsidók a városban. Kettő tanulnak... Medias régi erkölcssei

Diciosmartinba este érkeztem, sűrű hóhullás közepette. Hotel, kézmosás és látogatás a főrabbinál, a kedves és jóságos tudós-nál, dr Krausz Józsefnél, akinek a családjánál tizenhárom-tizennégy év előtt „ajrach” voltam egy szede-resten. Nehéz őket elfelejteni. A bölcs, drága nagyasszonyt, Marton Miksa főrabbi özvegyét, akinek most lesz immár második jászzeitja, az éneklő gyermekeket, akik azóta felszédültek, hazulról elkerültek, a csendes, okos Juci már tanítónő, a legkisebb, a búbajos Volvi, akkor még meg sem volt, úgy énekel, hogy öröm hallgatni. (Inkább tanulna jobban! — mondja boldog szemrehányón az anyja.)

Gondok és vesződségek után esténként most is boldogság szigete egy ilyen család.

Amíg megtaláltam a házukat, a templom környékén, érdekes élményem volt.

Valahonnan a templom karzatjáról fény hullott a havas udvarra és talmudi hangok hallatszottak. Megálltam. Kettő tanultak. Vita és magyarázatás áldozati törvények és normák fölött olyan szenvedélyességgel, mint-ha az ezereves leáldozott úgy az egyéni problémájuk lett volna.

Hol van még nép, amely a multját enyire magába veszi és generációkon át magában kifejleszti.

Tovább a kereső uton, egy iskolából megint „Jakob hangja”. Itt a főrabbi ült husz-huszonkét öreg-fiatal talmudot ismerő hívélvel hosszú asztal körül. Misanjot-ot tanul velük módszeresen, régi metódus szerint, de kimutatva a régiek világos logikáját és mindig is ártékelhető koncepcióját.

Kint állottam, hallgattam, a hó egyre vastagabb pelyhekben hullott, úgy éreztem, ez is hozzátartozik a dologhoz. Valamikor feljegyezték az öregebbik Hillelről, hogy egy alkalommal nem tudta fizetni a régiek baniját, a fél „tarpeik”-et; a tanház ajtonállója emiatt nem engedte be. Felmászott tehát a terem tetőablakára, lehasalt és hallgatódzott. Tévté hónap fordulója volt, nagy hó esett és péntek lévén, a mesterek, Sómaja és Abtalon szürkületkor abba akarták hagyni a tanulást, hogy szoltárs imával köszöntés a szombatot. De feltűnt nekik a korai sötétség. Felmentek az ablakra és meglátták a tanulás rajongóját. Lehozták, megdörzsölték, szombati tilalmakat szegtek meg miatta.

Amikor már borig hatott a hó, eszméltem nagyon restelkedve önteltégem miatt. A kis különbséget a mai kor embere és azok között azért nehéz elvitatni. Mégis fenntartani ama nemes korszak szellemét azzal, hogy mi is sok évszázad után azt tanulmányozzuk, amit ők, felbecsülhetetlen kulturkincsét jelent. Dicioiban öt állandó ilyen szerű kurzuson vesznek részt a zsidó polgárok. E talmud-tanfolyamok létrejöttüket elsősorban dr Krausz József főrabbinak köszönhetik. „Sem-mire — mondja — olyan büszke nem vagyok, mint hiveim tóraszeretetére”.

Buzgalomával, kutató és aplikáló tórárdeklődésével ő maga is mintha a Tóra egy része lenne. Az akadémiai műveltségű tudós egyben mélyen vallásos lelkipásztor, akinek a hitközségében chaszidok és askenázok közötti „machlajkák” ismeretlenek.

Honnan jött ide és kik voltak itt az első zsidók?

Származási községük a szomszédos Adamus volt. Első zsidója Dicionak: Friedmann gyertyaböntő. Röviddel ezután jött Braun János cipész, majd Rosentblüh Farkas és Grün Dávid, a két legjobb módba lendült kereskedő, aki házat vett, aztán Karpf Farkas, a

vámos, a Hirsch-család, a Farkas-familia, Mermelstein a szobafestő. (Ivadéka: Munkási Márton, a világhírű fotóriporter), Engelmann Hermann, a kis község első roshakolja, aki a Pekry-családtól megvette a temető telkét, később a templomt is. Rosenblüh, aki kereskedő volt, nagy jártassággal bírt a talmudi és héber irodalomban, hataraval, rabbi diplomával rendelkezett és a kis község rabbija lett. Innen Fágárasba került, de megint visszajött és Dicioiban halt meg. Könyve, amely a furdözés rituális vonatkozásait taglalja és amely elé Natanson lemergi főrabbi „haszkómet” irt, az országon túl is ismertté tette nevét.

Néhány évig azután Wesel Albert, az Orszákos Iroda elnöke volt a község szellemi vezére. 1895-ben Engelmann Hermann elnök és fia, az akkor még joghallgató dr Erdős Izor agitációjára Marton Miksát egyhangu lelkesedéssel rabbiává választották. Ma is — halálának majdnem negyedszázada után — megilletődött tisztelettel beszél a korábbi generáció erről a papról, aki a jóság, a korrektség, a vallásosság és józólés megtestesülése volt. Látni kell a hitközség jegyzőkönyveit, amiket ő maga vezetett, a gyöngy-betűket, az emelkedett szellemet, a fogalmazás példás tömörségét és világosságát, hogy megértsük a szeretetet és nagybecsülést, ami emlékké „bő” ránk. Szor, amuzására épült fel a szép templom, amelyet 1902 szeptember 23-án avattak (dr Hirsch József volt akkor roshakolja, a fiatal dr Erős Izor pedig alelnök). A templomi frigysekrényt az európai híri Baumhorn és Stiansny bécsi építéskész terveztek. Ferenc József, a király, magánpénztárából jelentékeny adománnyal járult az építkezéshez.

1912 október 12-én halt meg, élete derekán a népszerű pap és országoshírű szónok, egy évre rá választották meg dr Krausz Józsefet, a megboldogult vejét, aki azóta Marton Miksa szellemében irányítja a hivatelt.

Százhusz család a hitközség kontingense. Javarezt, mint mindenütt, iparosok és kereskedők. A törvényszéki tanácselnök, dr Vermes Hugó — zsidó. Négy zsidó orvos és két ügyvéd lakik a városban, amelynek forgalma, amióta a megyei prefektura Blajra került, nagyon megcsappant, ennek persze elsősorban a zsidó egzisztenciák érzik súlyos következményeit. Ez azonban (és itt mutatkozik az egyén és közösség zsidó nevelése) nem hat ki a kézcélú munka és áldozat területére.

Medias.

A közeli gázmezők kialakulásának csodáját szemlélteti ez a város. A román impérium átvételekor nyolc-kilencezer körül volt Medias lakossága, ma ennek a számnak a háromszorosa. Régi kis üzemek gigantikus méretekre fejlődtek, az ország textil-, bőr- és üvegüzemségeite innen kerül ki. Modern gyárak, ujszerű munkaházak a város periferiáin, míg a város maga megtartotta régi tisztas karakterét: a főtér egy darab közepkor. De a város lüktető élete, iparosításának lendülete elűzi a régi városokban tapasztalt álmos tespedtséget. Szép, érdekes, ambiciók-al és lehetőségekkel teli város, modern komforttal és régi erkölcsökkel.

Régi erkölcsökkel... Mediason ez azt jelenti, hogy a régiek igyekeznek fenntartani a tradicionális összhangot a különböző nemzetiségek között. Régebbi generációk tagjai, több-kevesebb sikerrel, mérsékelik a fiatalok reakciós hajlandóságait, fordított világ, de akivel beszélnek,

Hogyan koronázzák az angol királynét?

Noha a királykoronázásra eredetileg kitűzött napot nem halasztják el, VIII. Edvárd lemondása folytán módosítani kell a szertartásokat, miután VI. Györggyel együtt királynét is koronáznak.

Erzsébet királyné ragyogó arany- és ezüst-hímzésű selyemszövet ruhája fölött pompás biborbárony királynői palástot fog viselni, három méter hosszú uszályal.

A palást báronyát a világ legfinomabb selyemanyagából készítik, melyet Lady Hart Dyke hullingstonei kastélyában levő selyemhernyótelep, Anglia egyetlen selyemgyártó üzeme szolgáltatja és az anyagból Braintree-ben, ahol a legfinomabb bárony készül, Lily Lee, Anglia legügyesebb báronygyakácsa középkori báronyszövőszékeken három hónap alatt készíti el a palásthoz szükséges tizenhárom és fél méter biborbáronyt.

A koronázáshoz használni fogják a királyné trónszékét és a királyné-koronát, amelybe Alexandra királyné koronázása alkalmával a Koh-i-Noor-t, a világ legnagyobb gyémántját illesztették. A szertartások részleteit a canterbury-i érsek, sok évszázados gyakorlat után állapította meg. A királyné két püspökre támaszkodva felemelkedik trónszékéből, imaszómolóhoz megy és letérdel, miatt a canterbury-i érsek imádkozik felette, majd egy másik imaszómolóhoz vezetik, amely felett négy udvarhölgy tartja a fényes, aranyos menyeczetet. Westminster dékánja szentelt olajat töl a sasalakra, szinarany clajkehelyből a drágakövekkel díszített aranykanálba, majd az érseknek nyújtja, aki abból néhány cseppet a királyné fejére hint e szavak kíséretében: „Az Atya, Fiu és Szentlélek nevében, növelje felkenésed ezzel a szentelt olajjal dicsőségedet és Isten az ő mindenható kegyelmében szilárdítsa meg hatalmadat örökkön-örökké, Amen”. Ezután az érsek a pompás, drágaköves királynői gyűrűt a királyné jobb kezének negyedik ujjára huzza e szavak kíséretében: „Fogadd ezt a gyűrűt, az igaz hit pecsétjét és Isten, ki minden hatalom és dicsőség, áldjon meg téged ebben a méltóságban, engedje, hogy mindent Isten akaratá szerint cselekedj, a mi Urunk Jézus Krisztus nevében, Amen”.

Ezután az érsek a királyné fejére helyezi a királynéi koronát így szólva: „Fogadd a dicsőség, tisztelet és öröm koronáját és Isten, a hívők királynéja, aki a mai napon méltatlan püspöki kezeim által szinarany koronát helyez fejedre, gazdagítsa királynői szivedet bőséges kegyelmével és koronázzon Téged minden fejedelmi erénnyel ezen földi életed idején és örökké tartó vigasztalással az eljövendő életben a mi Urunk Jézus Krisztus nevében, Amen”.

Ugyanekkor a főrangú hölgyek saját fejükre helyezik koronáikat.

Az így felkent és megkoronázott királyné két püspök kíséretében visszatér trónjához, utközben mélyen meghajolva a király előtt. A király és királyné a koronázási szertartás után együtt járul az oltárpécső elé, ahol imaszómolón terdelve hallgatja végig az istentiszteletet, miatt koronáikat biborbárony párnákon tartják mellettük.

Fővárosban jól bevezetett fogorvosi mű-terem

fogorvost keres

társas viszonylatra. Itteni letelepedés esetén külön, saját rendelőt is tarthat lakásán. Ajánlatok „Aurora” Bucuresti, Str. Dumbrava Rosie 12. Etaj I.

zidi Thal
sulata a
házban

nyék című jiddis-
g rendezésében —

jiddis primadon-
dódis színjátás-
megismertetni a
effner társulata-
legnagyobb romá-
zót, Jakob Stern-
ci a vilmaiakkal a
rendezte.

hétfőn este, pon-
a Sarga árnyék
be, Jakob Steru-
Temes, érdekeszi-
a bucuresti rá-
szerzett eredeti

erg feldolgozásá-
s, megragadó és
a be.
rete és Szidi
entül mély nyo-
tt óriási sikert
g zsidó melo-
g Tefner és az
alakítást nyuj-

sa fin Chora-
kutítja be a tár-
ven, fordulatos
muzsikájú szín-

ga árnyék, mint
badására zsufo-
cluj-i zsidó szín-
kivételes jiddis
bbi vendégsze-

(—)

a filmen

e Shakespeare
be az irodalom-
rülvitatott mű-
y mászról töké-
rászról azt
omeo és Juliá-
k szerelemnek
ékművet állita-
egyéb, mint tö-
emények laza
elhunyt zse-
z angol költő-
felesége Norma
rneiből ismert
ilia és Romeo
itika a legto-
gyikét látja a
ezen a héten
Select mozgó-

tanárnő mára
közbejött aka-
adás megtartá-
közölni fogják.
tetetlen az „In-
nt törvénycim-
évtől mindmáig
deletek szaba-
s felsorolását
okra felesztva
állatva Ara,
delhető szerző-
Vasile Gol-
ékét.

KÖZGAZDASÁG

Gazdasági hetiszemle

— Banati levél —

Timisoara, január 9. (Az Uj Kelet tud.) Bankkörökben igen komolyan és tárgyilagosan mérlegelik az új üzleti év lehetőségeit. És ezek a mérlegelések általában kedvező konklúzióra jutnak. A mértékadó körök ugyanis az elmúlt gazdasági esztendő vezetik, kalkulációik során, alapul s az elmúlt év, mint általában minden vonatkozásban, úgy a bankéletben is jónak bizonyult. Sőt: bankkörökben igen komoly formában mutatnak arra rá, hogy a pénzintézetek nem minden esetben éltek a helyzet teremtette lehetőségeikkel, — nem használták ki elég ökonomikusan az elmúlt év konjunktúráját.

Igy példának felelül, hogy a bankok voltaképpen saját számlára alig-alig bonyolítottak le komolyabbmértetű üzletet. Inkább arra szorítottak, hogy a vállalatokat és az export-importot finanszírozzák.

A mai helyzet után itélve, legalább itten, a banati piacon, nyilvánvalóan látszik, hogy a bankok kiszélesítik majd üzletkörüiket és mint már egyizben megengedték: a bankok az idei manipulációk sorába, több mint bizonyos, beiktatják a jelző üzletet is.

Változatlanul szilárd a gabonapiac
A banati gabonapiacra igen optimista hangulat uralkodik. Itt változatlanul biznak a gabona, de főleg a buza és nem utolsósorban a tengeri árának tartós szilárdulásában. Az adott szituáció beszédes igazolásul szolgál az a körülmény is, hogy a karácsonyi ünnepek alatt lecsökkent érdeklődést, most nagy és állandóan fokozódó árkereslet váltotta fel. Ez természetesen nyomban feljavította az itteni piacon is a gabonaárakat.

Banati szakkörökben az a vélemény alakult ki, hogy különösen a buza körül nagyarányú spekuláció fogja felütni a fejét. Ez a vélemény különben igen reálisan azokra a hírekre támaszkodik, melyek nap-nap után futnak be a kontinens különböző tőzsdéiről, s amelyek arról szólnak, hogy világszerte nagy kereslet nyilvánul meg különösen a buza és a tengeri iránt.

Ez érthető is. Az európai államok az augusztus-szeptember-októberi nagy kampány után, melynek során bizonyos időre ellátták magukat megfelelő gabonával, — november-decemberben teljesen tartózkodtak a komolyabbmértetű gabonavásárlástól. Illetve azok a szállítások, melyek mégis az utóbbi két hónapban bonyolódtak le, korábbi kötések voltak, melyeknek aztán az exportörök idő-ről-időre eleget tettek. Az importra szoruló országok nyilvánvalóan azzal is számoltak, hogy a vásárlásoktól való tartózkodással — leszorítják az árakat és általános baisszhangulatot teremtenek. Az árak valójában csökkentek, de ez az árcsökkenés soha egy pillanatra sem állott a pánik jegyében.

Most aztán, hogy az importra szoruló államok készletei fogytán vannak s ezek az or-

szágok most nem igen számolhatnak kontinentális, tehát főleg amerikai áruval — további szükségletiket Európából és itt is főleg a dunavölgyi agrárállamokból szerezhetik be. Ennek keretében viszont igen jelentős szerepet játszik — különösen az idén — Románia. A román buza minőség szempontjából ugyanis olyan jó, hogy kevés ország terméke veheti fel vele a versenyt. Minőség szempontjából áll különösen ez a megállapítás főleg a banati buzára.

Gabonapiac: Az ünnepek alatti szélcsendet most fokozottabb árkereslet váltotta fel. A kereslet ezuttal egyformán nyilvánul meg a főbb gabonatermékek iránt. Az itteni piacon a következő árakat jegyzik: 78 kilós buza 455, a 79—80-as 460, továbbá a tengeri 225, a zab 265, takarmányárpa 310, tavaszi árpa 350, muharmag 400, napraforgó 410, tökmag 760, cirokmag 210, valamint lóhere 2600 és lucerna 2900 lei.

Liszipiac: A liszipiac pillanatnyilag csendes. Az árak a következők: nullás liszt kismalmi 850, illetőleg nagymalmi 860, továbbá 4-es 770—780, 5-ös 730—740, 6-os 690—700 és korpa 270—275 lei mázsánként zsákkal együtt.

A fapiac hírei

A belföldön a tűzifa és általában a műfa ára meglehetősen alacsonyan tartja magát. Sőt: országos szinten biznak abban, hogy az idén nagyarányú építkezések lesznek és ez a körülmény újabb konjunktúrát fog biztosítani az épületfának.

Sokkal több gondot okoz azonban az ország és a Bánát faiparának is az export további lehetősége. Ezidő szerint Anglia igen nagy felvevőnek bizonyul. Ezzel kapcsolatban a megejtett kalkulációk kimutatják különben, hogy Anglia mostanában az egész kontinens faipari termelésének közel 50 százalékát veszi fel. Romániának viszont február elsejével lejár az a szerződése, melyet Angliával kötött a kompenzációkra és általában a szállításokra vonatkozóan. Okulva a tavalyi és tavalyelőtti példákra, az ország faipara komoly aggodalommal tekint a két ország között megindítandó tárgyalások elé. A tavalyi és tavalyelőtti is hosszú hónapok pegették le, míg Románia és Anglia kereskedelmi vonatkozásban végre megegyezhetett. Ez alatt az idő alatt viszont a román export Anglia felé jóformán teljesen szünetelt.

Az különben megállapított tény, hogy Angliát ezidő szerint semmilyen más ország nem pótolhatja. A mai szerencsétlen valutáris rendszernek tudható ugyanis, hogy még a font steling sem bír egyforma értékkel a különböző országokkal való elszámolás során. Így például, míg a román faexportör a fontért angoliai üzleteiből kifolyólag 850 lejt kap, az egyiptomi üzlet esetén már csak

800 és végül palesztinai és sziriai üzlet esetén csak 780 lejt kap a fontért. Ezek tehát olyan szempontok, melyek igen komoly súlyt vetnek a latba és mindenesetre sürgőssé teszik az angol-román gazdasági tárgyalásoknak a beindítását.

Bizakodó hangulat a textilpiacon

A banati textilpiacon általában igen bizakodó hangulatot könyvelhetünk el. Szakkörökben állítják, hogy a decemberi évad igen jó eredménnyel zárult és az adott további lehetőségeket figyelembe véve, minden remény megvan arra nézve, hogy a tavaszi évad is jól fog sikerülni.

A banati textilpiacot igen erősen feljavította a falusi lakosságának megélnékült vásárlóképesége. A decemberi főszezonban is a domináló szerepet a falusi fogyasztók játszották, akik ha mingyárt nem is a luxuscikket favorizálták, de a kommersz-áruban nagy és számottevő vásárlásokat eszközöltek.

A jó banati gabonatermés hatása, ilyenformán, komolyan érződik a textilpiacon. Szakkörök szerint a jó gabonatermésből kifolyólag a tavaszi szezon még nagyobb kilátások lehetőségét nyitja meg. A gyárak különben már ennek a lehetőségnek a jegyében állították be üzemi kapacitójukat. Hogy aztán mennyire van igazuk, bizonyítja az a körülmény, hogy már november-decemberben igen jó kötések bonyolítottak le tavaszi áruban — tavaszi szállításokra.

Gazdasági hírek

Czitrom László lesz a Magyar Általános

Hitelbank Rt. brasovi fiókjának igazgatója. Komoly mérlegelések alapján a Magyar Általános Hitelbank budapesti központi vezérigazgatósága úgy döntött, hogy Czitrom Lászlót, a timisoarai központi fiókjának igazgatóját a brasovi fiók élére állítja igazgatói minőségben. Czitrom László az oradeai fióktól került másfél évvel ezelőtt Timisoarara, ahol Erber Dezső, a Hitelbank romániai fiókjainak kitűnő vezérigazgatója mellett komoly szerepet vitt a város és általában az egész Banat gazdasági életében. Készen áll, hogy Czitrom László személyében a Magyar Általános Hitelbank brasovi fiókintézte komoly és gazdasági szempontból alaposan felkészült igazgatót kap. Egyébként arról értesülünk, hogy Timisoarara Czitrom László helyére a brasovi fiók eddigi cégjegyzője, Gruber László kerül.

Szünetel a teheráru- és személyforgalom a bazias—turnuseverini dunai szakaszon. Még a tél beálltával a NFR vezetősége úgy döntött, hogy csekély vizzállás és esetleges fagyok miatt ideiglenesen beszünteti a teheráru- és személyforgalmat a turnuseverini—bazias dunai szakaszon. Mivel a Dunának ez a része közvetlen kapcsolatban áll a banati, tehát: a timisoarai—bazias és timisoara—turnuseverini vasútforgalommal — a CFR igazgatóságának legújabb rendelkezése értelmében, további intézkedésig, semmilyen vasúti áramlás sem adhat ki olyan jegyet, mely kombinált formában kapcsolatban áll a hajóforgalommal. (f. m.)

SZÍNHÁZ-FILM

A jövő héten két bemutató

— Társasjáték és Harangvirág —

Gazdag hete következik a színháznak. Két olyan bemutató kerül sorra, amelynek híre már eljutott hozzánk.

Szerdán Fodor Lászlónak, a legsikeresebb színházi írónak legújabb vigjátéka, a Társasjáték kerül színpadra. A Társasjátékot a Vigszínház mutatta be áttűtő sikerrel és ma is műsoron tartja. Rendkívül mulatságos, kedves, szellemes, mai történet a Társasjáték, amelyet természetesen csak forgószínpaddal felszerelt színházban lehet előadni. Igen sok, gyorsan váltakozó képből áll a Társasjáték. A nagyuri szalon, a fiatal kezdő mérnök garson lakása, a nagyhatalmu iparbaró fényes lakosztálya, a szerelmes fiatalasszony hálószobája, a kis külvárosi mozi, az elegáns fővárosi bár váltakoznak gyors egymásutánban.

Az itteni előadásnak külön érdekessége, hogy Solymosán Magda először játszik a Társasjátékban vigjátéki hősnő szerepet, amelyet a Vigszínházban Darvas Lili alakított. Partnere Kovács György lesz.

Szombat este Anday Ernő bűbájos, hangulatos vigjátéka, a Harangvirág következik sorra. A budapesti Nemzeti Színház legnagyobb vigjátéksikerét aratta ezzel a vigjátékkal, amelynek első felvonása egy világhírű pesti író lakásán, második felvonása pedig Uzonban, a mi hegyeink között játszódik le, ahol Anday Ernő is született. A kitűnő vigjáték főszerepét Fényes Alice, Harmath Jolán, Czopán Flóri, Miklóssy Margit, Báza Éva, Kovács György, Borovszky Oszkár, Tompa Sándor, Csóka József, Forgács Sándor, Nagy István, Lantos Béla alakítják.

Ma vasárnap délután háromkor A néma levente hatkor pedig A csárdás kerül színpadra

Ma két délutáni előadás van a színházban. Délután 3-kor Heltai Jenő óriási sikerű vigjátéka A néma levente kerül színpadra olcsó helyárakkal, míg hat órakor a nagy operett-

slágernek, a Csárdásnak lesz a 27-ik előadása. Este 9 órakor az Eső után köpönyeg című új operett kerül színpadra.

HETI MŰSOR:

Vasárnap d. u. 3: A néma levente. (Olcsó helyárakkal.)
d. u. 6: Csárdás.

este 9: Eső után köpönyeg. (Ötödször.)

Hétfő fél 10: A sárga árnyék. (L. Malech zenés vigjátéka. Sidy Thal és együttesének vendégjátéka. Jacob Sternberg rendezésében.)

Kedd fél 10: A corciraci lány. (Jacob Gordin zenés színjátéka. J. Sternberg rendezésében. Sidy Thal és együttesének bucsuelőadása.)

Szerda fél 9: Társasjáték. (Fodor László legújabb vigjátéka. Rendező Gróf László. Főszereplők: Solymosán Magda, Sándor Stefi, Stefanidesz Ili, Felszeghy Mária, Beness Ilona, Czopán Flóri, Wojticzky Elvira, Báza Éva, Kovács György, Borovszky Oszkár, Lantos Béla, Forgács Sándor, Tompa Sándor, Csóka József, Deésy Jenő, Rajnai Sándor, Nagy István, Csengeri Aladár. Premier: bérlet.)

Csütörtök fél 9: Társasjáték. (Rendes bérlet.)
Péntek fél 9: Társasjáték. (Ha: madzszor.)
Szombat d. u. 5: Csavargólány. (Olcsó helyárakkal.)

Szombat este 9: Harangvirág. (Anday Ernő nagysikerű vigjátéka, a budapesti Nemzeti Színház legnagyobb vigjátéksikere. Főszereplők: Fényes Alice, Harmath Jolán, Czopán Flóri, Miklóssy Margit, Báza Éva, Kovács György, Borovszky Oszkár, Tompa Sándor, Csóka József,

Forgács Sándor, Nagy István, Lantos Béla stb. Premier: bérlet.)

Vasárnap d. u. 3: 101 Alhambra Melody. (A bucsu Alhambra revü-társulat vendégjátéka.)
d. u. 6: Harangvirág.

este fél 10: 101 Alhambra Melody.

Hétfő fél 9: Harangvirág. (Rendes bérlet.)

Kedd fél 9: A mosoly országa. (Gári Gyula tenorista első fellépése. Solymosán Magda, Stefanidesz Ili, Miklóssy Margit, Csóka József, Tompa Sándor, Deésy Jenő, Fülöp Sándor fellépésével. Bérlet-szünetben. Rendes helyárakkal.)

ROMAN OPERA MUSORA

Vasárnap, január 10 (este): Cigánybáró. (Vera Mora szopránnal.)

Hétfő, január 11: Tosca.

Szerda, január 13: Pillangókisasszony. (Vera Mora szopránnal.)

Péntek, január 15: Piros rózsák. (Premier.)

ROYAL MOZGO MUSORA

Vasárnaptól: A legújabb világsoda! 5 gyermek egyszerre! A kanadai ötös ikrek rendkívül érdekes, különleges filmje.

EDISON MOZGO MUSORA:

Csütörtöktől: Csoda jó műsor: I. Almaim éjszakája. Lillian Harvey-vel. (Román és magyar feliratokkal.) II. Mr. Wong, a rejtélyes grand guignol. Lugosi Bélával. III. Híradó. Helyárak: 10 és 15 lej. Kezdet: 3, 6 és 9 órakor.

NEZZE MEG SZÉKELVÉNYEK BOLDOGSÁG.

SZÉKELVÉNYEK és **IRÉTI** bútorgyár r.t. állandó kiállítását

BUCUREȘTI

TRAFICUL INTERNETIONAL

MINIATURĂ DE ÎNĂLȚĂ ȘI ÎN LĂȚIME

MINIATURĂ DE ÎNĂLȚĂ ȘI ÎN LĂȚIME

WIZO Azsidó Asszony

HIVATALOS LAPJA

A transilvaniai WIZO Föderáció csoportjainak munkabeszámolója

1936 júniustól 1936 decemberig

ALESZD. A csoport most áll reorganizáció alatt. A konferencia után a központ kiküldöttje meglátogatta a helyiséget.

ALBA-IULIA. Taglétszám 89. 1936 okt. 12-én szezonnyitó plenáris ülés: beszámoló a VII. ardeali Wizo konferenciáról, a zürichi Council gyűléséről és a Wizo mult évi eseményeiről. Október 15-én Handler Else Council-tag, a timisoarai Wizo csoport elnöknőjének előadása (a Bicarón akció megkezdése). November 25-én plenáris ülés: revü felolvasása és szervezeti kérdések megvitatása. Két teaestélyt rendeztek és október 19.-től kezdve minden hétfőn kártyadélután van, amelyeken az aktuális eseményeket is megbeszéljük. A Bicarón-akció lebonyolításában aktív részt vettek (önkéntes párok) a csoport tagjai.

ARAD. A szezon tiszttakar újjászervezésével kezdtek meg. A közgyűlés az eddig is dolgozó és már bevált vezetőség tagjaiból választotta meg egyhangulag az új tiszttakar. Minden hónapban Eleven Ujság jelenik meg, mely változatos tartalmával megvilágítja az erעי és galuti cionista eseményeket és problémákat. A csoport meghívására előadást tartottak Aradon Reiter Lunka, dr Marton Ernő és dr Bodenheimer asszony. Nagyszerűen bevált újítás: a műsoros teadélutánok bevezetése. Aradi művészeket kért fel a csoport, hogy egy-egy zene vagy táncprodukcióval lépjenek fel és úgy erkölcsileg, mint anyagilag nagyon szép sikereket értek el.

BAIA-MARE. Rendszeresen tartanak teadélutánokat. Weinbergerné októberi látogatása (előadás Weisz Sándorné elnöknő lakásán) nagy sikert jelentett.

BEIUS. A csoport csak novemberben kezdte meg kultúrelőadásait. Rendezett egy teaestélyt a nögyelet közösen nov. 11-én. Meglátogatta a csoportot Hirsch Simon, a KKL főtitkára és kisebb körben előadást tartott. December 12-én gyermekchanuka-ünnepélyt rendeztek.

BISTRITA. Taglétszám 115. A konferencia után Wizo-kirándulást rendeztek. Mindenki jól érezte magát, kedves hangulatban meséltek a delegátusok a konferenciáról. Szeptemberben nagyszabású tombolával egybekötött foglaltestet rendeztek, melyen dr Bär Magda (Dej) tartott igen nívós kultúrelőadást. Októberben központi kiküldött segítségével beindították a Bicarón akciót. Novemberben megkezdtek a háziteákat és remélhető, hogy a tál folyamán sikerülni fog nagyobb rendezvényt is létrehozni.

BLAJ. Október 11-én az elnöknő lakásán évi munkaprogramot állított össze a csoport vezetősége és remélhető, hogy ezt a programot meg is tudják valósítani.

BRASOV. A csoport Löbl Bözsi látogatásával kezdte meg idei működését, melyről további híreink nincsenek.

CAREI. Dr Róthné november első napjaiban, meglátogatta a csoportot és ottléte alkalmával reorganizálódott a csoport és sok új asszonyt vont be a vezetőségbe. A csoport januárra főzőkiállítás megrendezését tervezi és a napokban dr Bodenheimer-Biram asszonyt látta vendégül.

CLUJ. A csoport példásan dolgozik. Munkáját munkabizottság vezeti, melynek tagjai különböző reszortokat vállaltak: KKL munka, vigalmi bizottság, kulturmunka, sajtóreferens, stb. Háziteákat tartanak bizonyos időközönként, nagyobb kultúrelőadásokat, melyeknek előadói eddig Weinberger Nándorné, Reiter Lunka (Timisoara) és dr Marton Ernő voltak. A csoport minden cionista munkában résztvesz, így a most befejeződött KH és bicaron akcióban is. Külön ki kell emelni Weinberger Nándorné munkásságát, akinek propagandautazásai Ardeal számos városára kiterjednek és akinek értékes közreműködése az országos vezetőségben nélkülözhetetlen.

CRASNA. A csoport Österreicher Szerénél rendezett teával indította be az őszi munkát, négyhetenkint jön össze és channukkarendezvényről számol be.

DEJ. A csoport november 1-én nagy teaestélyt rendezett, amelyen Weinberger Nándorné tartott előadást. December 5-én Székely Aronné, a Jung Wizo elnöknője tartott beszámolót palesztinai utjáról. December 12-én a Wizo, a KKL s helyi csoport közösen nagy műsoros estélyt rendeztek. December 15 és 16-án a Wizo a KH akció lebonyolításában vett részt. December 23-án dr Bodenheimer asszony látogatta meg a csoportot.

FAGARAS. Junius 24-én foglaltestélyt rendeztek, melyen Neumann Annus felolvasása és Ripper Frida zongoraszáma adta a műsort. Szeptember 8-án gyümölcs-estét tartottak. Dr Mózes László előadást tartott a jelenlegi palesztinai eseményekről és azoknak a jövőre való kihatásairól. További munkájukra vonatkozólag kártya délutánok megrendezését vették tervebe.

GHERLA. A Wizo munkabizottsága rendszeresen tartja üléseit. Szeptember hónapban a Wizo központjának utasítása értelmében lefolytatták a menekült palesztinai gyermekek ruhasegélyakcióját. Kéthetenként rendeznek teadélutánokat felváltva gyermekdélutánokkal a tagok lakásán. Elhatározták, hogy szombat délutánonként a heti szidrárt héber és jiddis nyelven ismertetni fogják. Az ismertetést Goldstein Adolfné végzi. Eddig már 3 ilyen összejövetelt tartottak a tagok meleg érdeklődése mellett.

HATEG. A csoport kéthetenként vasárnap délelőtt tartja gyűléseit, a közbeeső vasárnapokon kultúrfelolvasásokkal egybekötött kézimunkadélutánokat tartanak. Elhatározták műsoros teaestélyek megrendezését is és ezért vigalmi bizottságot alakítottak. Szimchat Tórákor rendezték meg első teaestélyüket. Október 11-én tartották meg tisztújító közgyűlést, amelyen új vezetőséget választottak. Október 21-én Löbl Bözsi meglátogatta a csoportot, mely alkalommal egy megbeszélést és egy teaestélyt tartottak.

HUEDIN. A csoport október 17-én tartotta meg a szezonnyitó estélyt, mely alkalommal Judovits Kálmáné elnöknő tartott előadást. A vezetést az elnöknő elfoglaltsága miatt Léb Béláné ügyvezető elnöknő vette át.

JIBOU. A konferencia óta a csoport munkája erősen fellendült. Kéthetenként tartják dienstjeiket, melyeken egy általános, mint speciális Wizo-problémákat tárgyalnak meg élénk érdeklődéssel. A taglétszám növekedő tendenciát mutat. Rendeztek egy teaestélyt és egy nagyszerűen sikerült chanuka estélyt, melyen Dr Lévy Lajos méltatta az ünnep jelentőségét.

LUDUS. A csoport a tihutai nyaraltásra 5 gyermeket küldött. December 1-től megkezdtek a teadélutánokat és december 13-án műsoros channukaestélyt rendeztek.

LUGOJ. Rendszeres heti kártyadélutánokat tartanak és minden cionista akcióban derekasan kiveszik részüket. Az elnöknő kezdeményezésére 3 szőnyegvet sorsoltak ki 500 sorsjeggyel a királyi főügyész je-

lenlétében január 1-én. December 12-én az összes helybeli cionista szervezetekkel együtt channukaestélyt rendeztek.

MEDIAS. Taglétszám 50. Tervbevették a Jung Wizo megszervezését és remélhető, hogy ez rövid időn belül sikerülni is fog. Kulturmunkájukat rendezvényeiken tartott zsidó tárgyú felolvasás és szindarab előadása képezte. Julius 1. óta két nagyszabású műsoros estélyt rendeztek. Három Lajosné lakásán kártyaestét rendeztek.

MERCUREA CIUC. Rendszeresen dolgozik a csoport. November végén Weinberger Nándorné látogatását fogadták.

NADLAC. Az őszi hónapokban megkezdtek a szokásos teák rendezését. A pecicai Bicarón akciót nadlaci Wizo-asszonyok folytatták le. December 12-én channukaestélyt rendeztek, melynek ünnepi szónoka dr Nöbel Sándor (Timisoara) volt.

NASFALAU. December 20-án tartották első teájukat, amelyen a tagokkal ismertették a központtól érkezett levelezést és az addig elért eredményeket.

ODORHEIU. Kirándulás keretében tartották meg az Anyák Napját, melynek sikere Szöllösi Dezsóné agilitását dicséri. A Palesztinába küldendő gyermekruha akciót lefolytatták a központ legnagyobb megelégedésére. Rendszeresen megtartják vasárnapi kávédelutánjaikat is. Most folynak a december végén megtartandó gyermek-matiné előkészületei.

ORADEA. Az oradeai Wizo munkáját az alapszabályokban lefektetett elvek alapján folytatta. Eddigi rendezvényei: Két nagyszerűen sikerült garden-party. Asszonyaink házi játékdélutánokat rendeznek, melyeken kívül hetenkint rendszeres játékdélutánokat tartanak az Ujságíró Klubban. A tisztújító közgyűlés alkalmával dr Róth Dezsóné orsz. elnöknő tartott nagyhatalú beszédet. Majd Reiter Lunka orsz. ügyvezető látogatta meg a csoportot, aki előbb a nyilvánosság előtt beszélt a zsidó gyermek neveléséről, majd Farkas Jenőné lakásán tartott Council-beszámolót. Else Bodenheimer Biram igen eredményes KKL propaganda előadásokat tartott. A kulturbizottság rendszeres szemináriumok rendezését határozta el.

ORASTIE. A csoport teadélutánjait most kezdi meg.

ORAVITA. Az elnökség lemondott, a csoport reorganizáció alatt van.

ORSOVA. Löbl Bözsi október 18-án meglátogatta a csoportot, mely alkalommal összejövetelt tartottak és megbeszélést az összes aktuális problémákról, majd Löbl Bözsi Palesztina-beszámolót tartott. Turnu Severinben szándékoznak az orsói asszonyok Wizo csoportot szervezni. Eleven Ujság programmal channukaestélyt rendeztek.

PANCOTA. A csoport röviddel a konferencia előtt alakult Reiter Lunka és Höngsberg Licy (Arad) látogatásával. Saját otthonukban, a Hitközség kulturházában kéthetenként tartanak összejöveteleket, melyeken a központtól kapott anyagot dolgozzák fel.

PETROSANI. Az elnökség lemondott, a csoport reorganizáció alatt áll.

REGHIN. Taglétszám 47. A csoport október 1-én alakult újjá. Kéthetenkénti teadélutánjaikon az általános cionista problémákkal foglalkoztak. Az egyik ilyen összejövetelen Weinberger Nándorné tartott nívós előadást. A bevezetett kéthetenkénti tea-összejöveteleket ezután is megfogják tartani.

RETEAG. Négyhetenkinti teákat rendeznek és nagyszabású előadás megtartását vették tervebe.

ROVINE. A csoport munkája december 5-én indult ünnepélyes teast kereté-

ben. December 12-én channukaünnepélyt rendeztek, januárra nyilvános nagy estély rendezését tervezik. A csoport december 12-én tisztújító közgyűlést tartott.

SATU-MARE. A csoport munkája a nyári hónapokban szünetelt. Október hó elején meglátogatta a csoportot átutazóban Weinberger Nándorné, aki council-beszámolót tartott. Dr Róth Dezsóné látogatása alkalmával sikerült az elnökség nehéz kérdését közmegegyezésre megoldania. Az ő tiszteletére rendezett Wizo teán tartott szenzációs beszéde óriási hatással volt a jelenlevők mindegyikére. Dr Róth Dezsóné ottlétének eredménye, hogy most nagyon szépen dolgoznak. Kéthetenként tartanak összejöveteleket, amelyeken megtárgyalják a központ utasításait és a csoport aktualitásait. Ezenkívül hetenkint mindig más hölgnél Wizo teákat tartanak, amelyek mindegyikén eddig nagyon szép és értékes előadások hangzottak el.

SOMCUTA-MARE. A csoport első rendezvénye a Herzl ünnepély volt a KKL javára. Hirsch Simon meglátogatta a csoportot és előadást tartott, valamint Gileadi tartott előadást a palesztinai helyzetről. Október 25-én dr Jakab Menyhért elnöknő teaestélyt rendezett.

SIBIU. Taglétszám 45. Szeptember végén azonban újból megkezdődött a munka. Az összejöveteleket és a kártyadélutánokat a klub helyiségében tartják meg. Az angol és héber kurzusokat a tanító lakásán folytatják. Néhányan a tagok közül már maguk is tanítanak kezdőknek héberül, ami a tanulóknak és tanítóknak egyaránt hasznára válik. A Bicarón akcióval kapcsolatosan dr Mayer Ebner és dr Handlérné látogatta meg a csoportot. A kedvezőtlen helyi viszonyok dacára a csoport mindent elkövet, hogy a Wizo eszméjét ismeresse és terjessze.

SIGHET. A nyári holt szezonban Taub Dezsóné a közeli fürdőhelyen, Costiuiun egy erkölcsileg, mint anyagilag jólsikerült műsoros estélyt rendezett. Nagy társadalmi és kulturális esemény volt Sigheten október 18 és 19-én Weinberger Nándorné látogatása. Látogatásának eredményeképpen a Wizo iránt intenzívebb lett az érdeklődés. December 6-án a Giszkalay János tiszteletére rendezett meetingen a város színe-java megjelent és értékes előadását mindvégig nagy érdeklődéssel hallgatták meg. December 13-án a Polgári Kör nagyteremben óriási érdeklődés mellett zajlott le a héber ovóda channukadélutánja. A gyermekek kivétel nélkül nagyon kedvesen oldották meg faladatukat.

TARGU-MURES. A csoport szépen működik. Október elején tartotta meg Fleischmann Erna konferenciát beszámolóját. Weinberger Nándorné november 23-án meglátogatta a csoportot. December végén dr Bodenheimer né látogatását fogadták.

TIMISOARA. Az 1936 június 16-án meg tartott közgyűlésen a következő hölgyek vállaltak tisztségeket: Diszelnőknő dr Róth Dezsóné, elnök: Handler Else, társelnök: Dr Nobel Sándorné. Alelnökök: Keller Vera és Rottmann Erna, pénztáros Vermes Ernőné, ellenőrök: Mannheim Lajosné és Kende Rachel, KKL biztos: Dr. Brisker Ezekielné, segítőtársak: (pinkasz) Szefer Hajeled, stb. alkalmakkor Newelt Pálné, Salamon Lászlóné, Pollák Károlyné. Titkár: Reiter Ilonka, Sajtóreferens: Löbl Bözsi. Kertész Bözsi vállalta a kártyarendezvények intézését. Szeptember 30-án volt első nagyszabású kultúrösszejövetel a Zsidó Kulturoththonban, mely alkalommal Handler Else és Reiter Lunka council-beszámolót tartottak. Október 7-én dr Brisker Ezekiel tartott nagyszabású előadást a Tisri hónap jelentőségéről. Október 14-én Handler Else és Löbl Bözsi számoltak be a bicaron akcióval egybekö-

ak igazgatója. a Magyar Al- központi vezér- egy Czitrom fiókiintézet al- e állítja igaz- zló az oradeai előtt Timisoa- telbank romá- ragatója mel- ros és általa- életében. Két- ő személyében a brasovi fiók- ri szempontból kap. Egyéb- Timisoarara asovi fiók ed- ó kerül.

helyforgalom a szakaszon. Meg- sége egy dön- esetleges fa- meteti a teher- urnuseverini- a Dunának ez áll a banati, s timisoara- al - a CFR delkezése ér- ig, semmilyen olyan jegyet, pcsolatban áll (f. m.)

M

5

érdekessége, zör játszik a hó szerepet, as Lili alakí- esz. túbájos, han- g következik zínház legna- zzel a vigjá- a egy világ- felvonása pe- zött játszódik st. A kitűnő tce, Harmath Margit, Báza- szky Oszkár, Forgács Sán- alakítják.

venie re

27-ik előad- pponyeg című

stván, Lantos

Melody. (A társulat ven-

Melody. es bérlet.) (Gári Gyula mosán Mag- sssy Margit, ndor, Deésy sével. Bérlet- kal.)

ORA Cigánybáró.

szony. (Vera (Premier.)

oda! 5 gyer- ötös ikrek filmje.

RA: Almain é- (Román és s. Wong, a osi Bélával. 15 lej. Kez-

ACHAD HAAM

(Halálának 10-ik évfordulójára)

Írta: JAKOV CUCER

I.

Tíz év telt el ennek a magasztos embernek a halála óta, bár szava már régebben elnémult. Közel negyed évszázaddal halála előtt, mint egy remete vonult vissza szerény otthonába és nem hallatta többé szavát. A mi világunkban is későn jelent meg, életének 33-ik évében nyilatkozott csak meg előtünk először érett és absztrakt logikája, éles és szilárd gondolatvilága. Életünkkel és irodalmunkkal forradalmasító eszméivel villámgyorsan tört utat magának hozzánk. Aránylag rövid idő — alig 17 év — alatt járta meg ezt az utat. Mégis rányomta egyéniségének bélyegét egy egész korszak történetére. A vágyak, álmok és forradalmi akarások, ideálkeresés és erjedések e korszakának nyomai még ma sem tűntek el létünk láthatárától, még láthatók megújódott életünk menetén. Még mai cselekedeteink, jövőnk építései tettei fölött is ott lebeg a távoli kor szelleme.

A történelem alkotójának, a történelmi fogalmak elmosódásának idején jött a táborunkba. A romantikus „Chibat Cijon“, melynek platonikus szentimentális arcú-lata kezdett megváltozni, elvesztette már akkor propagandisztikus tartalmát, belefáradt a helyes és reális ut keresésébe, hogy a lelkek álmaikat megvalósítsa. De a nagy kérdőjel: hová?, amely létünk ködös láthatárán lebegett — megrendítette és szánalmas kezdeményezésébe zsugorította a legcsekélyebb nemzeti megmozdulás kísérletét is. Szívünk minden dobbanásával próféta után vágytunk, aki fennen lobogtassa előttünk a fákllya tüzét, akinek szelleme, éltető forrása legyen a szívek mélyén álmódó vágyaknak és gondolatoknak. Igazi próféta után vágytunk a nép, aki a habozó és tétovázó tömegeket a „válasz-uton“ helyes utra vezesse. Hallassa meleg, vigaszt adó szavát, mely balszámként hasson minden fájdalomra és világos szóval adjon helyes választ a szenvedő nép minden fájdalmára.

Ekkor jött ő hozzánk!

Ugy jelent meg közöttünk, mint a hatalmas Istenének küldöttje és mennydörgő kiáltásával: „Nem ez az ut!“ megremegtette dermedt táborunkat és mozgásba hozta világunkat 400 mérföldnyi körzetben.

Nem sötét felhők közül és nem sűrű ködből hallatta izzó szavát. Világos és szilárd gondolatai, hideg, boncoló logikája, — mely nem ismer elnézést, magyarázatot, mely előtt nincs irtalom — voltak kíséző angyalai.

Ez a tisztán logikus természetű ember teljesen mentes volt minden költői fellángolástól, a szentimentális érzelegességnek halvány árnyéka sem fért hozzá, holott néha főleg ezek a tulajdonságok keltenek bűvös légkört bensőnkben. De talán éppen ezért hatott ránk — akaratlanul is — félelmetesen. Zseniálisának megismerése folytán titokban reszkető szívvel és félve bár, mégis biztossá vontatták lelkünket tanai és kegyetlen „igazságai“, melyektől reszkettünk, mint a virág az őszi dértől.

Valóban keserű és kegyetlen volt az ő „igazsága“. Éles lancettájával egyik operációt a másik után végezte beteg testünkön anélkül, hogy előbb fájdalomcsillapítóval érzéstelenítette volna sebünket... Néha megsokaltuk nyílt sebeinkben turkáló hideg ujjainak érintését, bár jól tudtuk, hogy megbízhatunk benne és hogy e fájdalmas műtét nyomán meggyógyulunk. Hiszen a „Chibat Cijon“ álom aranynapjai oly rövidék, oly megszámlálhatatlanok voltak, oly szűkösek és fájdalmasak a vigasztadó harmatcseppek a bánat kelyhében, mely csordultik tele volt a számkivetés bolyongásának keserűségével! Még jól esett volna elmerülni a bűvös álmokéjében, melyet a romantikus „Chibat Cijon“ látomása szőtt körénk. Jól esett volna végnélküli folytatni a megváltás álmát, melyet feltámadásunk hajnala adott nekünk. Minek

is jött ez az ember az ő „ész-uralmával“, félelmetes józanságával, megszakítani kegyetlen kézzel édes álmunkat és megzavarni ünnepünket!?

Voltak pillanatok e félelmetes ember életében, amikor láttuk őt fájdalomai közepe, csendesen viselve bánatát, mint aki örvendezők között ül és mégsem tudja a más ünnepét magáévé tenni. Arca a rettenetes egyedüllét tragikus kifejezését viselte magán és dacára fájó sebeinknek — melyeket álmódásunk és ábrándozásunk feletti éles kritikájával és kíméletlen gunyolódásával ütött — szívünk részvétellel tejt meg írta és titokban végtelenül sajnáltuk őt.

Ez Bazelen volt az első cionista kongresszus idejében, mikor ott láttuk az összegyűlt körében „mint gyászolókat az ujjongók között“. Hisz nem sokkal előbb ő is, mint a nép küldöttje jött hozzánk, nagy álmával a „Bné Móse“ álommal és a nép küldöttjei között nem csekély számban voltak olyanok, akik az általa hirdett tanokat vallották magukénak. Próféta lelke mélyén talán ő is hitt álmódásainak első éveiben ilyen nagy ünnepnap eljövételében, vajjon miért oly elhagyott most az ünnep eljöttének idején? Ki öntött ürmöt örömitálába? Miért tűnik olybá, mintha közte és az ünnepők között ércből való válaszfal emelkedne?

Bizonyára nem az irók irigysége volt érzéseinek forrása, sem a vezér irigysége azzal szemben, aki nálánál nagyobb, hanem a hős tragédiája, aki tudatára ébred ereje elgyengülésének és egyre kételkedik más, új erők jelenvalóságában. Mint a harcoss, akinek kezei elernyevtek kételkedik serege új parancsnokának erős jellemében. Vajjon megálja-e helyét? Nem enged-e majd a rábeszélésnek, nem köt-e majd kompromisszumokat?

II.

Ugy nevezik: „az igazság oroszlanja“, amely le nem tér a saját külön ösvényéről. Ezzel azonban keveset mondottunk. Néha az igazság fatatiusának, mint bilincsbe vert rabszolgát látjuk, aki teljes életét és énjét alárendeli ennek az igazságnak és érette feláldoz sok más „igazságot“. Ami még ennél is több: az ő „abszolút igazsága“ és haladása saját külön ösvényén szívügye volt, melyből szinte kulcsot izzott minden szemlével ambíció és lelki kielégültség feladásával. Nem egyszer áldozott fel ezen igazsága oltárán babékoszorukat, melyekkel tisztelő ellenfelei fejét koronázták. Emlékezzünk történelmi beszédjére, melyet a minszky cionista konferencián „a szellem megújódása“ címmel tartott. Még élénken emlékeztünkben az a nagy pillanat, amikor előadása nyomán 5000 hallgató lelkes „hedad“ kiáltása s tapsa viharzó tengerré változtatta a termet. Ugy tűnik, mintha csak tegnap aratta volna nagy győzelmét. Ebben a történelmi pillanatban tanui voltunk annak, hogy zseniális homlokára sötét felhő borult. Attól félt — éppen a siker kapcsán —, hogy beszédében letért az egyenes utról és túlságos extázisában megsértette az abszolút igazságot. Ezért nem nyugodott addig, míg a beszéde folytatásának nyomán az ellene felhangzó „anticionista“ kiáltások el nem hallgattatták a lelkesedők tapsát, mert ismerte a kimondott szóval járó felelősséget és gyanus volt szemében az elragadtatás jelének legcsekélyebb megnyilatkozása és minden pillanatnyi extázis. Talán ez a magyarzata szűkszavu és kímért írásstílusának, melyben minden szó mérleget és megszámlált, mintha egy szóznak, vagy betűnek hozzátétele, vagy elmaradása tönkretenne, vagy teremtene egy egész világot.

Bialik „központi csillagnak“ mondja őt — „Achad Háámhoz“ című versében, — amely ragyog és körforgásában magához vonzza bolygóit és rejtett hatalmával vazallusává teszi őket. Ugy tűnik, mintha soha senkinek olyan nagy és éles ellenzéke nem lett volna minden párt részéről, mint Achad Háámnak. A nemzetiek (Cho-

vóvé Cion, a Jisuv Hámászi tagjai), mind háborút üzentek neki, amikor a „szellemi központ“ alapján megalapította a „Chibat Cion“ egyesületet. A politikai cionizmus nem tudta megbocsájtani neki Herzl megbántásának vétkeit. A rabbik és az orthodoxok chéremet mondtak ki rá, mert veszélyt láttak a vallásra nézve abban, hogy a „Tora se bá lév“ — a sziv törvényét — vallotta. Az asszimilánsok pedig azért haragudtak rá, mert minden cikkében őket ostromozta éppen asszimiláns voltuk miatt. Mindezek ellenére nincs a héber gondolat és irodalom nagyjai között még valaki, akinek olyan nagy befolyása lett volna mindegyikükre, mint az „ál perásat derachim“ prófétájának és dacára a nagy ellentéteknek, melyek közöttünk ércből való válaszfalat emeltek, be kell vallanunk, hogy többet kaptunk Achad Háámtól, mint minden más tanítónktól és vezetőnkől. Tanításait és gondolatait magunkévá tettük, anélkül, hogy tudatában lettünk volna ennek és nem tulzás, ha valljuk:

„Vannak, akik vizsgálják
Lelküket a fényed mellett
Es ime, sajátjuknak
Hitt eszméik a Teid —
Tőled erednek.“

(Bialik: „Achad Háámhoz“)

Azt mondják, „alaptermészetében több volt a negatív, mint a pozitív elem“. Achad Háám tíz parancsolatában a „ne legyen neked“ mindig megelőzi az „én vagyok“-ot. „Nem ez az ut“, ez az első mondata s „nem ez a helyes ut“ — a második is. Vajon melyik az? Abban a kegyben nem részesültünk, hogy erre feleletet adott volna — mondják. Részben talán igazuk van. De hibázatói elfelejtik, hogy a történelem nagy tagadói bizonyos mértékben egyben mind pozitivisták és utmutatói is voltak kortársaiknak. Ők a rombolók, forradalmárok voltak, egyben mindenkor az emberiség jövőjének megteremtői és legnagyobb építői is. Ebből a szempontból a nagy tagadó, Achad Háám is utmutatója volt kortársainak, nekünk valamennyiünknek, dacára annak, hogy szellemi cionizmusa túlságosan elvont volt és ez nem felelt meg lelkiületünknek. Így a jeruzsálemi egyetem is Achad Háám elmainak gyümölcse, annak ellenére, hogy a „könyv által“ a könyv ellen harcolt.

Csodálatos sajátossága van a szellem és gondolat óriásainak, akik mindig magasan a nép fölött és a nép kicsinyes tetteinek túlsó partján állanak. Bizonyos korszakokban leszállnak a Parnassus magasságából, amelyből próféciákat mondtak korszakokra és generációkra, közelednek a néphez, sőt társul is szegődnek azon „kicsinyes“ tettek kivételében, melyeket azelőtt profánoknak ítélték. Achad Háám részéről is ilyen intim közeledést láttunk a politikai cionizmushoz a harmadik allija vérmes álmának és tuzott reményeinek idejében. A Balfour-deklarációt megelőző három év folyamán Achad Háám akaratán kívül a diplomáciai munkába sodródott Szokolov, Weizmann és Ussiskinnel együtt és annak szentelte minden idejét. Ő, aki kimondott ellenfele volt Herzlnek és a politikának, ő lett bizalmi embere a politikuskoknak és egyik főmozgatója a politikai gépezetnek. Ussiskinhez intézett egyik levelében maga is csodálkozását fejezte ki e felett. Vajjon nem-e a sors ironiája az, hogy vénségemre a cionista diplomácia munkájában veszek részt? Dehát az események úgy adódtak, hogy nem lehetett másképp.

„Tisah Bóáv éjszakáján — mesélte nekünk Achad Háám — 45 évvel ezelőtt — a Panaszfal előtt állottam és Cion és Izrael pusztulásán gondolkodtam: Ha az ország elpusztul, támadhat Zerubávelje, Ezrája, Nechemjája, utána a nép is feltámad és újra építheti az Otthont! De, ha a nép elpusztul, ki támasztja az fel? Ki segítsen rajta?“

A szellemi megismerés prófétája előtt fedve maradt az a megismerés, hogy a nép nem pusztult el, hogy az ő, — Achad Háámnak — pusztja jelenléte által friss és erőteljes. Nem tudta, hogy nem lehet árva az a nemzedék, melynek soraiban ő is élt.

Héberből fordított: Pollák Károlyné
(Timisoara)

Élt Wizo propagandautjokról. November 4-én dr Róna Nándor előadását nagyszámú közönség hallgatta élvezettel. November 11-én Rosenfeld Sándor tartott előadást „Görbe tűkör“ címmel. December 2-án Erdély Iza és Meszlényi Marietta hangversenye nagy erkölcsi és anyagi siker jegyében folyt le. Kisebb körben megtartott kulturdelutánjaink voltak a következő Wizo asszonyok lakásán: Mannheim Lajosné, Baruch Mariska, Löffler Liesl, dr Sas Ernőné, Reitter Ilonka, Gussmann Irén, Persteinné, Eppler Sára. Ezeknek az összejöveteleknek a következő előadók voltak: Handler Else, Reiter Lunka, Freund Szerén, Steiner Klára, Dr Róth Dezsőné, Gussmann Irén, Reitter Ilonka. Különösen kiemelendő a Vermes Ernőné lakásán megtartott közös Wizo-gyűlés, melynek előadója dr Mayer Ebner volt.

Ünnepek: aug. 15-én kerti ünnepély volt nagyon szép erkölcsi és anyagi sikerrel. Rendszeresen be akarják vezetni kéthetenként a gyermek mesedélutánokat, melyek közül eddig háromról számolhatunk be. November 22-én Neuwelt Pálné és Reitter Ilonka rendezésében, december 6-án dr Nöbel Sándorné és Löbl Bözsi rendezésében és december 9-én Morawetz Gyuláné lakásán volt chanuka gyermekdelután.

TINCA. A csoport reorganizáció alatt áll, Hirsch Simon meglátogatta a csoportot.

TOPLITA. A páratlanul agilis elnöknő, Liguornik Amália közvetlenül a nyári Wizo konferencia után Löbl Bözsivel együtt megalakította Gheorgheniben a Wizo csoportot. A nyár folyamán hosszabb ideig tartózkodott Uioarán, ahol reorganizálta az ottani Wizot, majd ősszel Lunca Bradulionu alakított Wizo csoportot Jakab Jolán asszony elnöklétével. November 16-án tartotta meg a csoport tisztújító közgyűlését, majd 14-én teastélyt rendeztek.

TURDA. A nyári hónapokban a kulturkörben Prinz Sándorné elnöknő foglalt helyet. Dr Reich Józsefnél foglalt helyet, ahol Princzné beszámolt a juniusi Wizo konferenciáról. Ősszel Princzné lakásán kártyaestély volt, majd egy teadélután, ahol a háziasszony a councilhatározatokat ismertette és Kassovitz Endre ügyvéd a bicaron akcióról beszélt. Teadélután volt dr Reich Józsefnél és József Samunnél, ahol Jámor Ferencné (Cluj) tartott színes revüt a zsidó világeseményekről.

UIOARA. A nyári hónapokban Liguornik Amália (Toplita) látogatása alkalmával foglalt helyet keretében bemutatották a Wizo filmet. Ősszel a régi vezetőség lemondott és Benjámin Ferencné vette át a csoport vezetését. December 9-én tartották első összejövetelüket élénk érdeklődés mellett.

VALEA LUI MIHAI. Weinberger Nándorné meglátogatta a csoportot, mely az ősz óta rendszeres munkát végez.

UJONNAN ALAKULT CSOPORTOK:

DEVA. Hosszu stagnálás után október havában Löbl Bözsi látogatása alkalmával a csoport ismét megalakult és azóta rendszeres munkát végez. Elnöknő Gál Béláné lett. Löbl Bözsi otlítekor teastélyt rendeztek, majd november 2-án a csoport megtartotta hivatalos alakulógyűlését. December 13-án elsőrangban sikerült gyermek-chanukkaünnepélyt rendeztek.

GHEORGENI. Közvetlenül a nyári konferencia után Liguornik Amália és Löbl Bözsi megalakították a gheorghenii Wizót Halász Adolfné elnöklétével.

LIPOVA. Rosenfeld Sándor, az Uj Kor szerkesztője készítette elő a lipovai csoport megalakulását, mely a november 9-iki zártkörű értekezlet után november 15-én hivatalosan megalakult Strausz Ernőné elnöklétével. November 28-án teastélyt rendeztek, melyen Goldschmidt Annus (Arad) tartott előadást.

SANNICION MARE. A Hanoar Hacioni előkészítése alapján december hónapban Löbl Bözsi és Scner Vera megalakították a csoportot Semlyén Aurélné elnöklétével.

Uj sajtótörvény készül?

BUCURESTI, január 9. A Curentul értesülése szerint az igazságügyminisztérium új törvényjavaslatot készített az írásszabadság szabályozása ügyében. A javaslat figyelembe veszi azt a tervezetet, amelyet a sajtó képviselői Djwara miniszterrel együttesen dolgoztak ki.

Amennyiben ez a hír megfelel a valóságnak, úgy ez azt jelenti, hogy a kormány lemondott az eredeti sajtótörvényjavaslatról, amely olyan nagy ellenkezést váltott ki.

Nyílt uccán megállították, kiűritették és a rendőrségre vitték a II-ik csoport autobuszeit

Tetőponton az ellentétek a két cili autobus-csoport között. Megindulnak a békéltető tárgyalások

Cluj, január 9. (Az Uj Kelet tud.) Az autóbusszal utazó közönség nagy épülésére már hónapok óta botrányos jelenetek játszódnak le egyes autóbusszon. Ismeretes, hogy a Rapid autóbussztársaságban, mely a városi autóbusszjáratok koncessziójának tulajdonosa, már hosszú idő óta különböző ellentétek ütődtek fel fejükkel. A 102 tagból álló szindikátus 28 autóbussz tulajdonos tagja külön csoportot alakított. Az elkülönülés már egy évvel ezelőtt bekövetkezett, s bár a csoport különböző anyagi természetű követeléseit állandóan hangoztatta, szakadásra nem került sor. Ez a csoport kifogásolta a Rapid autóbussztársaság adminisztrációját, ellenzéki álláspontot képviselt dr. Hatiegan Simon, a Rapid elnökevel szemben és az autóbusszbérletekben befolyt jövedelmek felosztása kérdésében támaszkodott követeléseket.

Bonyolultak a bérletek körül

Az ellentétek odáig jutottak, hogy a huszonnyolc tagú csoport kivált a szindikátus köztől és II. Rapid csoport név alatt külön szervezetkedett. A harcnak első fázisában az új csoport autóbussztulajdonosai nem voltak hajlandók elismerni az I. csoport által kiadott autóbusszbérleteket és azokat az utasokat, akik nem vásároltak a II. csoportnál is bérletet, vagy leszállították, vagy pedig arra kényszerítették őket, hogy jegyeket vásároljanak. Az új kiadás bosszuságán kívül az utazó közönségnek külön kellett szenvednie az állandó késedelmeskedés miatt, amellyel ezek az igazoltatások jártak. A közönségnek természetesen kevés köze volt ahhoz, hogy milyen a viszony az autóbussztársaság egyes tagjai között és a rendőrségre nap-nap után egyre több panasza érkezett a Rapid működése ellen.

A város csak bíról uton vatkozhatik be

A rendőrség közbenjárására azonban csak annyi történt, hogy a két társaság nyilatkozat-háborúba kezdett, amely ugyálszik még most sem akar végetérni. A nyilatkozatok özőnéből az I. csoportnak az az álláspontja olvasható ki, hogy a Rapid társaság, mint a koncesszió tulajdonosa, az összes, a városban közlekedő autóbusszokra érvényes szabadjegyeket adhat ki, senkinek nincs tehát jogában az utasokat leszállítani, vagy velük újabb jegyeket váltani. Ezzel szemben a második csoport azt hangoztatja, hogy miután külön intézmény működik, csak a saját bérletjegyét ismeri el. Ugyanakkor azt is közölte a II. csoport, hogy a árát 7-ről 5 lejre, a someseni tur-returjeresdes hosszú vonalraszólo autóbusszjegyeket pedig 16 lej-ól 10 lejre szállította le. A város időközi bizottsága a kérdéssel szemben érdekes álláspontot helyezkedik. Az a vélemény alakult ki, hogy a városnak csak bíról uton van joga beavatkozni az egymással szemben álló autóbussztulajdonosok harcába és csak bíról itélettel akadályozhatja meg a II. csoportot abban, hogy a koncessziótulajdonost megillető jogokat gyakoroljon.

Minden autóbusszra érvényesek a bérletek

Ezzel a magatartással szemben, amelyet az időközi bizottság törvényparagrafusokkal igazol, a Rapid autóbussztársaság azzal válaszolt, hogy

január elsejével csak a kötelékében megmaradt hetvennégy autóbussztulajdonos kocsijaira adott ki bérletjegyeket. Erről a határozatról a társaság értesítette a városi tanácsot és a rendőrség közlekedési osztályát. Az időközi bizottság foglalkozott a beadvánnyal és olyan határozatot hozott, hogy a Rapid autóbussztársaságnak, mint koncessziótulajdonosnak, kötelessége az összes járatokra bérleteket adnia és amennyiben valamely autóbussztulajdonos a bérleteket nem ismeri el, úgy rendőri eljárást kell indítani ellene. A városi döntést az autóbussztársaság végre

is hajtotta. Az elsejével megújított bérletjegyeket az összes járatokra érvényesítette. A II. csoport azonban nem volt hajlandó tudomásul venni az időközi bizottság döntését és elseje óta is jegyváltásra kötelezi azokat az utasokat, akik a Rapid társaság jegyével szállnak fel autóbusszra.

Kiűritik az autóbusszokat

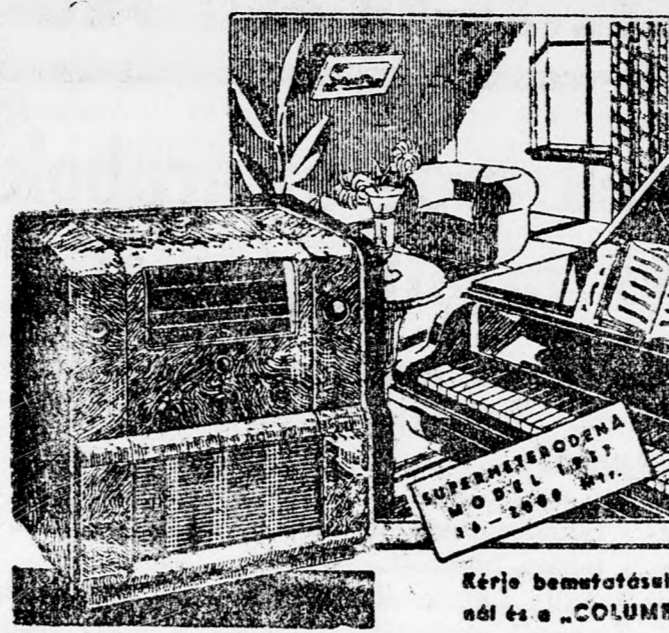
A Rapid társaság időközben hírlapi nyilatkozatai útján felszólította a közönséget arra, hogy amennyiben ez az eset előfordul, úgy az első rendőrnél tegyenek jelentést. A legutóbbi napokban a bérlettulajdonosok, akiknek sem idejük és alighanem kedvük sincs aziránt érdeklődni, hogy az autóbussz-megállóhoz érkező kocsik melyik csoport tulajdonát képezik, éltek is a feljelentés eszközével és néhány esetben figyelmeztették a közlekedési rendőröket, hogy a II. csoport autóbusszain bérleteik felmutatása ellenére jegyváltásra kötelezték őket. A rendőrség négy-öt autóbusszt megállított, kiűritett, a kocsikat a rendőrségen előállította és az esetről jegyzőkönyvet vett fel.

Megkezdődnek a békétárgyalások

A hasonló izgalmakhoz még hozzá nem szokott utazóközönség érthetően felháborodással vette tudomásul a megismétlődő zaklatásokat. Ma már valóban a közönség ügye az, hogy a két autóbussz csoport kö-

Az Ön otthonának kellemes hangulatához

semmi sem hiányzik, csak egy..

Marconi vagy **Columbia** rádió készülék

Ezek a készülékek a technika legjobb vívmányával vannak felszerelve; az új készülékekkel véletlenszerűen tisztá és természetesen könnyű, hogy a legnagyobb igényű zeneértőket is teljesen kielégíti.

Kérje bemutatókat minden városban megbízott viszonteladótól és a „COLUMBIA” S. A. R. cégnél, Bucuresti, Cal. Victoriei No. 48. *KÖRÖK: Timisoara, Cluj, Coraesti.

Kizárólagos képviselő

Az összes típusok a

CONSTRUCTIO cégnél

kaphatók.

CLUJ, PIATA UNIRII 31.

zötti ádatlan harc rendeződik. Ugyálszik, ebből a megmondásból kezdtek meg a közvetítő tárgyalásokat a két csoport között és szombaton este egy a szindikátus, mint a II. csoport bizottságát küldött ki az ellentétek elsimítására. Az autóbussztulajdonosok körében remélik, hogy a hetek óta tartó konfliktus békés uton rendeződik és már a legközelebbi napokban helyreáll a normális forgalom a város uccáin. Amennyiben a megegyezés nem történne meg, úgy a Rapid szindikátus további 28 autóbussz beállításával fogja lehetővé tenni, hogy az összes járatokon a saját kocsijai közlekedjenek.

az Egyesült Államok tulajdonába megy át. Ugyancsak Monroe csatlóta Floridát az Egyesült Államokhoz, ami Amerika életének legfontosabb politikai aktsza volt. Monroe nevét Európában még a híres benemavakozási nyilatkozata révén ismerték. Monroe a leghatározottabban jelentette ki, hogy az Egyesült Államok egyetlen európai hatalomtól sem tiri el, hogy Spanyolország és a délamerikai spanyol gyarmatok ügyeibe beavatkozzék. Ezóta Monroe szavai ugyszólván vallási parancsszamba mennek Amerikában: semmiféle idegen beavatkozást nem tűrni Amerika életében.

Uj tárgyalások

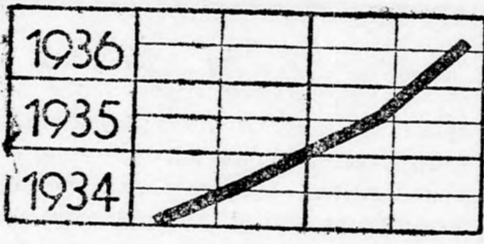
Most, egy teljes évszázad után a Dél-Afriai Unió ugyanilyen álláspontot helyezkedett. Európában a gyarmatok új felosztásáról beszélnek. A johannesburgi kongresszuson a gyarmatok tárgyaltak arról, akarnak-e vagy sem változást a gyarmatpolitikában. Jelen voltak Madagaszkár, Mosamedes portugál gyarmat, a belga és a francia kongo, valamint az összes angol fennhatóság alatt álló mandátum területek és gyarmatok kormányainak képviselői.

A Délafrikai Unió belügyminisztere, Homeya néhány szóban konkretizálta a délafrikai államok szolidaritását: Ne nyuljatok Afrikához. Ha Nagy-Britannia határa a Rajna, úgy a Délafrikai Unió határa Kénya és Abesszinia. Naivitás volna azt hinni, hogy az összes afrikai gyarmatok hagyni fogják magukat dobálni, mint a labdát egyik kézről a másikra.

Hasonló hangnemben szólalt fel Duncann hadügyminiszter is. Nyilatkozatából az derül ki, hogy a gyarmati hadseregek készek fegyveres beavatkozásra, ha az afrikai gyarmatok bármelyikét megtámadná.

A johannesburgi határozatok rendkívüli jelentőségét nem tudja letagadni Berlin és azok az államok, amelyek gyarmati igényeket támasztanak. A gyarmatok fejlődése, a nemzeti érzések kibontakozása teszi ma már lehetővé, hogy eddig gyarmati sorban lévő országok olyan könnyen engedjék át területeiket más mandatárius hatalmaknak.

Bucurestiben öngyilkosságot követett el a husii börtönigazgató felesége. Bucurestiből jelentik: Két hónappal ezelőtt elhagyta férjét és Bucurestibe költözött Maria Honciung, a husii börtönigazgató felesége. Amikor pénze kifogyott, öngyilkosságot kísérelt meg, de az orvosi beavatkozás megmentette. Heteken át a legnagyobb nélkülözések közepe élt, szállodai szobájából kitétek és élen kóborolt az uccákon. Néhány nappal ezelőtt a Simplon-szálló egyik lakója, egy leány magához vette, de Maria Honciung ezt az alkalmat öngyilkossági szándékának végrehajtására használta fel. Tegnap éjszaka felakasztotta magát a vendéglátó leány szobájában.

még észrevenni.

Alig lehet ugyan

de mégis az egész világon mindinkább javul a helyzet. Még egy kis türelem és kitartás és mi is tapasztalni fogjuk. Majd újból lesznek munkaalkalmak és kereseti lehetőségek. Akkor majd jó erőben kell hogy legyen az ember. Táplálkozzék tehát Ön is jól, igyék minél gyakrabban tejeskávét, melyet Kathreiner májatakéből és Valódi Franck-ből készít. Az erőt ad és tényleg olcsó.

Kathreiner és Franck
éppen a mai nehéz időkben ajánlatos!

Az afrikai gyarmatok nem kérnek Németországot uralmából

A johannesburgi afrikai kongresszus élesen szembefordult az új gyarmatfelosztási kísérletekkel

Párizs, január 9. Az Excelsior legutóbbi számában Pierre Mille, a neves publicista feltűnést keltő cikket ír az afrikai államoknak a német gyarmati igényekkel szemben tanúsított álláspontjáról. Az afrikai államok johannesburgi kongresszusán ez a kérdés a napirenden szerepelt. A német kormány 1937-es munkaprogramjába a háboru után elvesztett gyarmatok visszaszerzését is felvette. Ezzel kapcsolatban két kérdés merül fel: mi a követeléssel szemben az érdekelte hatalmak álláspontja és hogy milyen magatartást tanúsítanak ezek a gyarmatok. A második kérdésre adott feleleteket a johannesburgi kongresszus, amelyet még szeptember végén tartottak meg. Az afrikai államok nagy jelentőséget tulajdonítottak a kongresszusnak. Lord Clavendon, a Dél-Afrikai Unió kormányzója kijelentette, hogy ez a kongresszus történelmi jelentőségű lesz az afrikai államok történetében.

A délafrikai államok most azt az elméletet alkalmazzák, amelyet Menros, az Egyesült Államok nagynevé elnöke teremtett meg. Monroe az Egyesült Államok párizsi nagykövete volt és ő kötötte meg Napoleonnal 1802-ben azt a szerződést, melynek értelmében Lujzánia véglegesen

Kérjen mindenüzt Ady harisnyát 69 Leiért

Testületileg jelennek meg az arabok vezetői a királyi bizottság előtt

Leonard Stein vallomása a mandátum interpretációjáról. Elsimult a válság az exekutívében. Weizmann újabb zárkózott kiballgatása

Jeruzsálem, január 9. A királyi bizottság jeruzsálemi tárgyalásainak kiemelkedő mozzanata volt Leonard Stein, a Jewish Agency londoni jogtanácsosának vallomása, amelyben főleg a mandátum interpretációjával foglalkozott.

Először rámutatott arra, hogy úgy a Palesztina-mandátumban, mint a Balfour-deklarációban, az 1922-es Churchill-féle Fehérkönyvben és Macdonald miniszterelnök 1931-ben dr. Weizmannhoz intézett levelében mindig csak *nemzsidó* vallási közösségekről van szó, de nem arabokról. A tanu kijelenti, hogy a mandatárius hatalom mindkét ígérete, amelyet a zsidóknak és a nemzsidóknak adott, egyenlő súllyal bír, de különböző természetűek. Az egyik ígéret, amely a Zsidó Nemzeti Otthon megteremtésének előmozdítására vonatkozik, *pozitív*, míg a másik, mely szerint „semmi sem történhet, ami a nemzsidó közösségek polgári és vallási jogait érintheti”, *negatív* természetű. Leonard Stein hivatkozik Churchill volt gyarmatügyi miniszter egyik cikkére, mely 1930-ban jelent meg és hangsúlyozza, hogy

a mandatárius kötelezettségeknek az a kifejezett célja, hogy megkönnyítse és elősegítse a Zsidó Nemzeti Otthon felépítését.

Rendkívül élénk, sőt olykor viharos vitára került sor, amikor Leonard Stein megtagadta a választ Sir Morris Carter bizottsági tag „elvonat és elméleti” jellegű kérdéseire. Carrier ugyanis a „közösség” szónak „állam”-értelmezést akart adni.

A továbbiak során Leonard Stein kijelentette, hogy a zsidó bevándorlás korlátozása még akkor is, ha az az ország gazdasági befogadó képességének elve alapján történik, összeegyeztethetetlen a mandátummal, mely szerint a mandatárius ha-

talom a zsidó bevándorlás aktív előmozdítására hivatott.

Sir Laurie Hammond: A mandátum szerzői szemelött tartották a zsidó többség lehetőségét?

Leonard Stein: Nem mondták a zsidóknak, hogy megadatik nekik a többség, de azt se mondták, hogy a Zsidó Nemzeti Otthon nem jelent többséget.

Lord Peel: Kár, hogy „otthon” mondtak és nem „államot”.

Leonard Stein: Éppolyan nehéz lett volna az „állam” fogalmának interpretálása, mint a nemzeti otthoné.

Leonard Stein hivatalos dokumentumokat idéz, amelyekből kitűnik, hogy a mandátum szerzői az ország végső befogadó képességéig terjedő bevándorlásra gondoltak.

Elmondja továbbá, hogy 1930-ban, a Macdonald levél nyilvánosságra hozatala előtt lépések történtek abban az irányban, hogy az arabokat is bevonják a Jewish Agency és a kormány között való tárgyalásokba, az arabok azonban elvetették ezt.

Sir Laure Hammond: A Macdonald levél egyensúlyról is beszél az országban élő két közösség között.

Leonard Stein: Ez az egyensúly csak a mandátum kétirányú kötelezettségére vonatkozik, nem pedig népszerű-politikai egyensúlyra.

Jeruzsálem, január 9. A palesztinai zsidó közvéleményben nagy izgalmat keltett Sir Horace Rumbold, a királyi bizottság alelnökének egyik megjegyzése, amelyben úgy emlékezett meg a zsidókról, mint egy az utóbbi időben Palesztinába jött „idegen fajról”. Az egész palesztinai héber sajtó élesen állást foglal ezzel a kijelentéssel szemben. A lapok hangsúlyozzák, hogy Rumbold ezzel nyíltan megoldható állásfoglalást szorgalmazott és súlyosan

megsértette a bizottság tagjaira kötelező tárgyilagosságot. Ez a kijelentés — írják a lapok — következtet arra, hogy milyen szeltemben kezeli Rumbold a Palesztina-mandátumot és a Zsidó Nemzeti Otthont. Az angol nyelvű „Palestine Post” is élesen támadja Rumboldot.

Az utóbbi napokban a Jewish Agency exekutívéje is belső válságon ment keresztül. A Mizrachi ugyanis sértőnek találta Shertoknak a királyi bizottság előtt tett egyik kijelentését és ezért Rath Fischmann, az exekutívé mizrachista tagja benyújtotta lemondását. Shertok azon nyilatkozata robbantotta ki a válságot, melyben a zsidó munkásoknak az állami és városi üzemeknél való alkalmazásáról volt szó. A királyi bizottság tagjai megkérdezték Shertokot, hajlandók-e a zsidók szombaton is dolgozni, mire Shertok kijelentette, hogy a zsidók pihenő napja a szombat és ezt lehetőleg be akarják tartani, de mindenesetre olyan kérdés ez, amelyről lehet tárgyalni. Rav Fischmann lemondása után Mose Shertok levelet intézett a királyi bizottság titkárához, amelyben hangsúlyozza, hogy a zsidók az állami és városi

üzemekben is be kell tartásuk a szombati munkaszünetet. Rav Fischmann erre visszavonta lemondását, amelyet különben sem fogadott el az exekutívé. A Mizrachi vezetősége nyilatkozatot tett közzé, amelyben hangsúlyozza, hogy folytatni fogja a harcot a kaszutért és a szombatért, de nem akarja a felelősségteljes pillanatban a cionizmus helyzetét komplikálni, szükségesnek tartja a koalíció további fenntartását és ezért Rav Fischmann továbbra is az exekutívé tagja marad.

Jeruzsálem, január 9. A királyi bizottság péntek délelőtt Weizmann Chaimot hallgatta ki zárt ülésen, aki a jeruzsálemi rádió híradása szerint drámai erejű beszédet tartott a zsidó jogokról és követelésekről.

Újabb jelentés szerint az arab politikusok nem személyenként fognak kihallgatásra jelentkezni a királyi bizottságnál, hanem január 12-én testületileg jelennek meg a Peel-bizottság előtt a legfőbb arab bizottság. Eszerint a királyi bizottság nem hagyja el az országot január 12-én, mint ahogy azt tervezte, hanem meghosszabbítja az országban való tartózkodását.

Selyemszalaggyár

I. SORKES

BUCURESTI. Str. Episcopul Radu 54. Telefon: 229.69.

Allandó készletben a következő szalagárúk: Műtaft, nemzetiszínű szalag, Atlas, mosható férfi Ríppos. Övkeménységek csontozattal, vagy anélkül. Kívánatra szinkártya és árjegyzék.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyezzeri közlésnél egy sor 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Leghísebb apróhirdetés 20 lej. Aláírási részeknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Vallásos, szerény, jónevelésű, intelligens, 26-30 éves leányt vagy fiatal asszonyt keresek 41 éves, kitűnő egzisztenciával rendelkező, vallásos, jólelkű rokonom részére, kinek legalább 800.000-1.000.000 lej készpénz-hozománya van. Csakis komoly, fényképes és teljes címmel ellátott ajánlatot veszek figyelembe. Ugyanők kizárva. Ajánlatok a kiadóhivatalba „Tiszteletes” jellegre kéretnek.

Szabásznati tanfolyam január 15-én kezdődik. Ha tökéletes tudást akar, azonnal jelentkezzen felvételre. Weress szalon. Piața Unirii 13, I.

Magányos urinó jobb zsidó családnál lakást kaphat. Cim a kiadóban.

Német nyelvet, kereskedelmi levelezést, akadémiai anyaggal tanít. Székelyné str. Tulu Maniu 4. II. 3.

26 éves izr. vallású, jócsaládból való, iskolázott talmudtudó fakereskedő, megfelelő hozománnyal nősilne. Érdeklődők forduljanak „Julits” agentúrához Cluj, Calea Regele Ferdinand 116.

32 éves zsidó fiatalember mechanikus. vizsgázott mozdonyvezető, jelenleg malom kezelő és vezető, hatvan ezer lej készpénzzel benősülne malomba, vagy szakmabeli elhelyezkedéssel. Válaszokat „Malom” jellegre a kiadóba.

Iroda és üzlethelyiségek raktárral február elsejére kiadó. Piața Mihai Viteazul 37. sz.

Férjhez adnám 22 éves sógornőmet perfekt cukrászhoz, esetleg jobb önálló iparoshoz, vagy kiskereskedőhöz. Csakis komoly zsidó fiatalemberek fényképpel ellátott levelét kérem. „Perfekt” írógépűlet, Targu-Mures, Stefan cel Mare „Cukrász” jellegre.

Kereskedelmi foglalkozáshoz is értő jobbrendű zsidó házilány jófizetéssel otthont találhat idősebb családnál. Felvilágosítás Reg. Ferd. 12. Hartmann kisasszonynál.

Kerestünk megvételre egy modern uriszobaberendezést. Ajánlatokat „Készpénz” jellegre a kiadóba.

Optikus, photóban és töltőtollak javításában kitűnő szakember nagyobb Transylvánia-i városban betársulást keres. Cim a kiadóban: „Optikus” jelige.

Pémbeszédőt, kifutófiút felvesszünk. Str. Berde 3. földszint 3.

400-500.000 lej készpénzzel rendelkezem. Ki tud ajánlani biztos megélhetést nyújtó üzletet, betársulást, vagy más vállalkozást. Közvetítőt díjazok. Ajánlatokat „Csak megbízható komoly” jellegre a kiadóba.

Nősülni és férjhezmenni szándékozók forduljanak bizalommal „Julits” agentúrához, Cluj, Calea Regele Ferdinand 116.

Fogorvos uraknak! Kiválóan bevezetett fogászati rendelő Cluj legjobb helyén, felszereléssel együtt, azonnal átadó, — külföldre való elköltözés miatt — ára 60 ezer lej készpénz. „Brillians alkalom” jellegre a lap kiadóhivatalába.

Megvételre keresek 100-200 kg. jó állapotban lévő használt garmond, vagy kiscicó-kenyérirást. Ajánlatok ár és gyártmány megjelölésével „Betü” jellegre a kiadóba küldendők.

25 éves házilasan nevelt szép intelligens szegény zsidó lány férjhezmenne középkorú izr. uriemberhez, kinek nem hozománya, hanem tisztességes nőt és boldog otthont óhajt. Lehet özvegy, elvált. Gyerek nem akadály. Levelet „Hü élettárs” jellegre a kiadóba kérem.

Csigasorok (Flaschenzug)

amerikai szabadsalom szerint 3 tonnásig. Megrendelhetők MARKO mérnöknel Cluj, Calea Regele Ferdinand 43. Telefon: 453.

Az ADOLF TEFNER

operett társulat transilvániai turnéra jön a

Sárga árnyék és a Chasa fin Choracicrac

érett szenzációs énekes színjátékokkal.

SIDY THAL

a Transilvániában közszeretettnek örvendő primadonna közreműködésével. A darabokat

Jacob Sternberg,

az ismert költő rendez. A turné sorrendje:

- Január 9-10-én DEVA.
- Január 11-12-én CLUJ.
- Január 13-14-én ORADEA.
- Január 16-17-én SIGHEZ.
- Január 18-19-én BAIA-MARE.
- Január 20-21-én SATUMARE.
- Január 22-24-én BISTRITA.
- Január 25-26-án TG-MURES.
- Január 27-28-án GHEORGHENI.

Eredeti közlemény.

„Öt esztendő óta állandóan szenvedtem a gyomor-lájdalmaktól...

székrekedésem volt, állandóan fejfájás gyötört, az étvágytalanság miatt nagyon lefogytam. Már egészen kétségbeestem, semmiféle gyógyszer sem segített. Láttam ugyan az újságokban a Gastro D. hirdéseket, de nem volt bizalmam, hiszen már annyi mindent megpróbáltam és mindig eredmény nélkül.

Azonban egyik barátom, aki 25 év óta szenvedett gyomorbetegségben, a Gastro D. kúrával tökéletesen kigyógyult és ezen tény engem is arra indított, hogy megkezdjem a Gastro D. kúrát. Három üveg elhasználása után teljesen megszűntek kínzó gyomorlájdalmaim és most már én vagyok az, aki barátainak és ismerőseimnek szívből ajánlom a Gastro D. gyógyszert. Popa István, Bucuresti, Str. Visarion N. 1.

Gastro D. kapható az ország minden gyógyszerárán és drogériájában, vagy postán megrendelhető 130 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárán Bucuresti, Calea Victoriei 124.

HIREK

Téli hazugságok

Canterbury mátlól fogva nemcsak arról nevezetes, hogy ott székel a Canterbury érsek, hanem arról is, hogy ott alakították meg a világ első „Köntörfalazó Klub”-ját. Bár ez a név nem fejezi ki egészen pontosan a szobanforgó klub célkitűzéseit. Mert, amint a rádió jelenti, a tiszteletreméltó Canterbury-i dzsentilemének abból a célból tömörültek szervezetbe, hogy ki tud nagyobb hazudni.

Az első hazugsági tornán, amelyen csak egy kikötés volt, hogy a hazugságnak a tétellel kell kapcsolatban lennie, a nemes versengők akkorákat lódtítottak, hogy a kontinentális rádióállomások is szükségesnek tartották helyszíni közvetítést adni a verseny lefolyásáról.

Az első bajnokjelölt az igazat megvallva a jó öreg Münhausen börtöt plagizálta. Azt állította, hogy az elmúlt télen nyitott ablaknál hegedült, a hangok elröppentek az ürbe, megfagytak, s csak tavasszal engedtek ki újra, amikor a kert levegője úgy szólt meg magától, mintha ezer pacsirta dalolna.

A második lovag azzal kezdte, hogy akaratlanul gyilkos lett belőle ezen a télen. Mosakodott, majd a lavor vizét kiöntötte az ablakon. A dermesztő hidegben a víz zuhanás közben jégtömbbé fagyott s egy gyuanatlan járókelőt agyonütött.

A pálmát a harmadiknak ítélte oda a zsűri, aki elmesélte, hogy az erdő szélén sétált csikorgó tél derekán. Elgondolkozva ráta a bagóját, amikor egy irtózatos medvével találta magát szemben. Fegyver nem volt nála, ijedtében szemétköpte a bagóval a hatalmas állatot. A bagóval összekeveredett nyúl a leírhatatlan hidegben egy pillanat alatt olyan kemény golyóbiszá fagyott, hogy átütötte a medve koponyáját.

Ezekért az együgyű hazugságokért nehány száz jófejta angol fontot osztott ki a zsűri a versenyzők között: Errefelé sokkal külön dolgokat tudnak hazudni ingyen az emberek.

Tisztelettel meghívjuk a canterbury klub elnökét a legközelebbi képviselőválasztásra. Meglátja, hogy egy-egy képviselőjelöltünk, hogy tudja lepipálni egy szuszra az összes canterbury bajnokokat.

És ha már speciálisan téli hazugságokról van szó, sőt még pénz is lehet vele keresni, akkor mi is pályázunk a legközelebbi canterbury díjra.

„Ezen a télen egész Európában nem jázott egyetlen szegény ember sem. Minden háztartásban volt fa, enivaló is bőven.

Az egyetlen dolog, ami ezen a télen megfagzott: a háborus veszély volt.

Visszat a váratlanul enyhére fordult idő békésre olvasztotta az angol-német-francia-olasz feszültséget.”

E hazugságunkért járó első díjat ossza el a zsűri három részre és juttassa el a londoni benemavatókózi bizottság német-olasz és orosz delegátusához, akik harmadik hete azt állítják, hogy országaik nem avatkoztak bele a spanyol háborúba.

(—p—)

— Vád alá helyeztek egy jobboldali francia politikus. Bayonneból jelentik: Az itteni vizsgálóbíró ma délelőtt maga elé rendelte Jean Ybernegarayt, akivel közölte, hogy vád alá helyezi egy felosztott szervezet újjáalakítása érdekében kifejtett tevékenység és rendezés miatt.

— Sztrájkba léptek a párizsi lapok körforgópeit kezelő munkásai. Párizsból jelentik: Ma délelőtt az összes párizsi lapok körforgópeit kezelő munkások sztrájkba léptek. Ha az azonnal megkezdett tárgyalások a délután folyamán nem vezetnek eredményre, holnap reggel nem jelennek meg a lapok.

— Női betegségek gyógyításánál a természetes „Ferenc József” keserivizet gyakran alkalmazzák, mert könnyen bevehető, rendkívül enyhe hashajtó hatása pedig gyorsan és minden kellemetlenség nélkül bekövetkezik. Az orvosok ajánlják.

— Földrengés Tibetben. Londonból jelentik: A földrengés kutató intézet szeizmográfja csütörtökön távoll, de igen nagy erejű földrengést jelzett, amelynek központja a középázsiai Tibetben, a Himalája hegység Mount Everest csúcsa közelében történt. A földrengés pusztításáról jelentések még nem érkeztek.

— Ötvenezer napilap. Amerikai statisztikai kimutatás szerint a világon összesen kerekében ötvenezer napilap jelenik meg. Izlandban százezer lakosra 18 napilap jut, Svájcban négy millió lakosra 340. Amerikának 2263, Angliának 1363, Németországnak 1200, Franciaországnak 357, Spanyolországnak 250, Hollandiának 89 és Olaszországnak 81 napilapja van.

— Népszövetségterv 170 évvel ezelőtt. Az 1635-ben alapított francia tudományos akadémia irattárában véletlenül érdekes dokumentumot fedeztek föl, amelyből megállapították, hogy ennek az intézménynek kebelében már 170 évvel ezelőtt felvetődött a Népszövetség bizonyos formájának a gondolata. Még 1767-ben pályázatot írt ki az akadémia egy olyan intézmény terveire, amely valamennyi népet egyesíti a világéke megóvására.

— Új borderót kell készíteni a reklámokról. A Sfatul Negustoresc közli az érdekelteket kereskedőkkel és iparosokkal, hogy a repülő-alap központi ellenőre által megadott, a reklámok és hirdetések repülőblyegilletékének lerovására szolgáló borderó-minta az egyesület irodájában (Iparkamara székháza I. em.) kapható és kitöltésre vonatkozólag is felvilágosítással szolgál az érdekelteknek.

— Gyermekvédelmi hét megnyitó előadása vasárnap d. e. 10 órakor a Prefektura nagytermében. Előadást tart prof. dr. Popoviciu, a Clinica Infantilă tanácsosa „Mi az oka a gyermekhalandóságnak” címen. A gyermekvédelmi hét további programja: 10-én d. u. 3 órakor mesedélután a gyermekeknek, ugyancsak a Prefektura nagytermében. Jan. 12-én este 8 órakor az Egyesület helyiségében (Str. Memorandului 4.) dr. Buia Maria orvosnő, jan. 14-én este 8 órakor ugyancsak az egyesület helyiségében dr. Liviu Tilea orvos tartanak előadást. Jan. 16-án este fél 9 órai kezdettel a Prefektura dísztermében műsoros estély, melynek jóvedelmét a segélyezésre szoruló gyermekek között tejkiosztásra fordítja az egyesület. A nemes cél érdekében megjelenésüket és pártfogásukat kéri a Societatea pentru Apararea Femeii, Cluj.

— Az Uj Transilvania januári száma rendkívül változatos tartalommal jelent meg. Cikkek körül ki kell emelnünk a következőket: Közhasznú szellem és kellő jóindulat, Egy rossz tanuló sirámai (Gárdos Sándor cikke), Régi és új bűnök, Mister Simpson (Gyárfás Endre cikke), Cluj-i Szilveszter, ahogy egy pesti újságíró látja, Gyil: Kedves közönség! Készül a magyar költők román antológiája, Egy mulatságos cluj-i sportkacsa és még számos érdekes közlemény. E szám részletes ismertetést közöl a sajtó alatt lévő „Metamorphosis Transylvania” című szencziós műről. Kérjen mutatványszámot a lap kiadóhivatalától (Cluj, Str. Oct. Goga 13.)

Január
20
Capitolban
LIPINSKAJA

— Holnapi időprognózis. Továbbra is emelkedő légnymás, váltakozó, derülő irányzatu felhőzet, az ország északi részeiben, délen boros ég, szél északkeleti irányból, csökkenő hőmérséklet, helyenként havazások az ország déli és keleti részeiben, a tengeren vihar. Predealon 23 cm hóréteg van, Simalan nincsen hó.

Betegség esetén először a lázat kell leküzdeni!

— „39 fok!
— „Mit tegyek doktor ur?”
— „Alkalmazzon egy Carmol *)-os bedőrszölést és megszabadul a láztól.”

*) Carmol a legjobb bedőrszölés szer meg-hűlések, gripa, reumatikus lájdalmak és láz ellen. Ara üvegenként 22 lej. Kapható gyógyszeráránban és drogériákban.

— A zsidó szívekhez! Egy tisztességes, tönkrement kereskedő hét tagu családjával a legirtózatossabb nélkülözések között tengődik. Gyermekei közül a legidősebb tizenkét éves és vele együtt a család minden tagja éhezik. Két-három ezer lej a családot ismét talpra tudná állítani. Akiben zsidó szív dobog, adakozzon a szerencsétleneknek, mert igazi „micvét” teljesít vele. A nemes és jótékony célra a kiadóhivatal elfogadja és továbbítja az adományokat.

— Budapest egyik főuccáját Ady Endréről nevezik el. Budapestről jelentik: A városi tanács legutóbbi ülésén elhatározták, hogy az egy főuccát Ady Endréről nevezik el.

— Poale Cedek teadélutánja. A cluj-i zsidó iparosok agmehháza javára a Regál kávéházban a tulajdonos teadélután rendez ma, vasárnap délután öt órai kezdettel. A cluj-i zsidó társadalmat ezuton is kéri, hogy a jótékony célra való tekintettel minél számbanban megjelenjen sziveskedjenek.

— Teadélután a Kfar Hamakkabi javára. A Cristal Palace igazgatósága január 10-én, ma délután 5 órai kezdettel a Kfar Hamakkabi javára műsoros teadélután rendez. A teadélután műsorán a többiek között a következő számok szerepelnek: Fischbein Judit, Lázár Judit és Mózes Médi karikás tánc, Fischbein Judit grotesk táncot és végül Székely Ducl Schubert: Ländler-jét lejt.

— Egy svájci vasúti állomáson lábát törte Durma pénzügyi államtitkár. Bucurestiből jelentik: A Tempo írja, hogy Mircea Durma pénzügyi államtitkár, aki Svájcban tartózkodik, amikor fel akart szállni a párizsi gyorsra, a kocsi lépcsőjén megcsuszott, elesett és lábát törte. Durma minden veszélyen túl van.

— Románia az angol koronázási ünnepségeken. Bucurestiből jelentik: VI. György angol király koronázásán az összes államok katonai küldöttségeikkel képviseltetik magukat. A koronázási ünnepségek keretében katonai lovasversenyeket is rendeznek. E versenyen Románia is résztvesz, sőt már ki is jelölték a román tiszticsapatot. Ennek tagjai: Codreanu kapitány, Rang, Felix Topescu és Maxim főhadnagyok, akik megkezdtek már az edzéseket.

Művészi blondbrámákat

10 évi garanciával rendelésre speciális kivitelben, olcsón készítünk. Finom porcellánok nagy választékban.

„PAX” Cluj, C. Victoriei 6.

A szívfájdalmak,

amelyek a balkezébe is lezuhodnak, az angina pectorisnak jellegzetes tünetei, az érlemezésedés kétségbevonhatatlan jelenségei. A fájdalmak elviselhetetlenek és léleketvételnél folyton erősödnek.

Az egyedüli gyógyszer, amely érlemezésedés ellen a legjobb gyógyító hatással van, a Dr. Mladejowsky tanár féle SKLEROLSYRUP.

Rögtön a kúra megkezdésekor 5 üveg elfogyasztása után enyhülnek az angina fájdalmak és a kúra végével a tünetek egészen sora megszűnik, mint fülzugás, szédülés, álmatlanság, gyomorzavarok, stb.

A Prof. Mladejowsky-féle Sklerolsyrupnak — hála összetételének — csodás hatása van, miután feloldja a savakat, eltávolítja azokat, miáltal visszaadja a védényeknek kellő rugalmasságukat, amely a jó vérkeringéshez szükséges.

Amint látható, a Sklerolsyrup az érlemezésedés főokát küszöböli ki.

Cukorbetegség „D” jelzésű Sklerolsyrupot vegyenek, amely cukor nélkül készült.

Kapható gyógyszeráránban és drogériákban.

Mit ír Lipinskajáról a világ-sajtó?

Felix Salten írja a Neue Freie Presseben: Tiszta véletlen, hogy rátaláltam. Hiszen kincseket rendszeren csak véletlenül talál az ember... Egy kicsike, elbűvölő asszony, aki megjelenése első pillanatában erős egyéniség benyomását kelti az emberben.

Milyen ritmikus érzései vannak Lipinskájának! Ez a szárnyakkal megáldott szív lüktetése, ez az ütemes lélekléte és a művészi lélekléte, ez a megfontolt szellem győzedelmes menetele.

Eneke, arcjátéka, gesztusai olyan plasztikusak, olyan érthetőek, hogy ezek külön nyelvet képeznek. A fiatal Yvette Guilbert óta nem láttunk a kispódiumon ilyen jelentős egyéniséget.

Megjelenik előttünk mint orosz és francia, mint zsidó és mint kínai, jön mint katona és jön mint menetelő katonacsapat, ő maga fix átváltozóművésze, a maga mindig egyforma és mindig egyformán elbűvölő sejtősségének.

Milyen hangszert játszik? Egy egész zenekart... A legcsodálatosabb akkor, amikor oldalt fordul a hallgató felé, a zongora mellé ül és egyszerű gyermekhangcskával (melyet azonban pompásan tud modulálni) a lélegzetfojtva hallgató nagy gyermekeknek érdekesítő történetet mesél. Ilyenkor nemcsak elbűvölő, hanem lelkiünknek minden egyes szálcakájával fogva tart.

Lipinskája Clujon 20-án, szerdán este tartja egyetlen kamaraestjét a Capitol mozgótermében.

— Orvosi hír. Dr. Becski Irén gyógypedagógus orvos budapesti és bécsi tanulmányútról hazatérve, rendeléseit újra megkezdte, Str. Reg. Ferd. 71. szám alatti rendelésében.

— Nemzetközi banditát fogott az aradi határrendőrség. Aradról jelentik: Tegnap éjszaka az aradi rendőrség letartóztatta Zelig Kominanski nemzetközi tolvajt, aki főleg vonatokon garázdálkodott. Előbb morfiummal áltatta el áldozatait, majd kifosztotta őket. Kominanski Bucurestibe szállítja.

Állandó olcsó társasutazás Bucurestibe és vissza

Indulás minden hétfőn este 9.18, visszaindulás Bucurestiből csütörtökön este 8.45.

III. OSZTALY TOUR-RETOUR LEI 650 lej, II. OSZTALY 980 lej.

Utazásaink gyorsvonattal külön Pullmann-kocsiban történnek.

Jegyek válthatók „CENTROPA” utazási vállalat képviselője „AGIMEX” AGENTURA Cluj, Piața Unirii 3. Telefon: 2-20.

UJ KELET Legújabb hírek

Anglia a legrövidebb időn belül meg- egyezést akar létrehozni a spanyol benemavatkozás ügyében

Az angol minisztertanácsban állítólag felmerült Spanyolország nemzetközi kormányzat alá való helyezésének terve

Oriási nyugtalanság Párizsban német katonák és technikusok Spanyol-Marokkóba való tömeges beszivárgása miatt

London, január 9. (Rador). A tegnapi esti minisztertanácsban — mint már jelentettük — az angol kormány a francia-angol jegyzékre adott német és olasz választ tanulmányozta. Állítólag a minisztertanács arra az álláspont-ra helyezkedett, hogy a válaszok nem zárkoznak el újabb tárgyalások elől és konkrét javaslatok kiindulópontjává szolgálhatnak. Ezért Párizs-zsal egyetértésben, az angol kormány rövidesen folytatni kívánja a közvetlen tárgyalásokat az érdekeltektől kormányokkal, mert a lehető legrövidebb időn belül meg-egyezést kíván.

Egyes angol lapok szerint Londonban komoly formában gondolnak arra is, hogy a Saar-vidék volt népszövetségi kormányzatának mintájára Spanyolországot nemzetközi kormányzat alá helyezik mindaddig, amíg a spanyol nép normális körülmények között és külföldi beavatkozástól mentesen dönthet a sorsa felett. Ez a terv, ha valóban fennáll, mindenesetre komoly nehézségekre fog utalni.

Egyidjű londoni jelentés szerint a londoni spanyol nagykövetség jegyzéket nyújtott át az angol külügyminiszternek, melyben rámutat arra, hogy kormányja kész bemutatni a benemavatkozási bizottságnak a Palos német hajó rakományát, annak kivizsgálása végett, hogy hadianyag az, vagy sem. Utóbbi esetben hajlandó azt visszaszolgáltatni a német kormányzatnak.

Ujabb londoni jelentés közli, hogy Baldwin ma délelőtt újabb rendkívüli értekezletre hívta össze a kormány tagjait, majd Sandringhamban utazott, ahol hétvégéig a király vendége lesz. Visszatérése a szakértők folytatni fogják a spanyol háberuba való beavatkozás kizárását hivatott intézkedések tanulmányozását Szerdán újabb minisztertanácsot tartanak.

A Havas casablancái értesülése szerint az

utóbbi 10 napban Melillában erős, felfegyverzett egyenruhás német osztagokat tettek partra. E csapatokat a város különböző pontjain szállásolták el, látszat szerint hosszabb időre. A kikötőben három páncéloshajó és több német tengeralattjáró horgonyoz. Igen sok német mérnök és technikus vette birtokába a mellavidéki vasbányákat, amelyeket újjászerveznek.

Egyidejűleg a Times is megállapítja, hogy a németek annyira serényen szivárognak be Spanyol-Marokkóba, hogy már valóságos kereskedelmi monopóliumot élveznek. Ceuta kikötőjét a német mérnökök valóságos modern várrá változtatták.

Párizsi jelentés szerint az összes francia lapokat foglalkoztatja Spanyol-Marokkó kérdése. A sajtó rámutat arra, hogy a helyzet súlyos és szilárd állásfoglalásra van szükség Franciaország részéről.

Ezzel kapcsolatban jelentik Párizsból, hogy az atlantióceáni francia flotta az afrikai partok mentén fog gyakorlatozni. Daladier hadügyminiszter rövidesen felülvizsgálja a marokkói haderőket. Az Echo de Paris szerint mindez elégtelen. Csupán Spanyolország és birtokainak Franciaország és Anglia által való eltorlaszolása hátránna el a veszélyt.

A l'Oeuvre szerint a francia kormány tegnap Melillában és Tetuanban erősen tiltakozott Spanyol-Marokkónak német csapatok által való megszállása ellen. A tiltakozásban figyelmeztette a burzsoi kormányt különösen az 1912. évi szerződésre, amely szerint Spanyolország semmilyen formában és semmilyen időtartamra nem engedheti át Spanyol-Marokkó egyetlen darabkáját sem. A fezzvidéki francia csapatokat figyelmeztették, hogy a kormány a legnagyobb jelentőséget tulajdonítja a németek Marokkóba való beszivárgásának.

mutatnak az ellenség megújuló rohamával szemben.

Ujabb offenzívára készülnek a felkelők Madrid meghódítására

A Havas jelenti Avilából, hogy látszat szerint Mola tábornoknak a fővárostól délre indított támadása nagyobb offenzíva kezdetét jelenti, amelynek főcélja Madrid meghódítása. Mola tábornok nem akar túlzott bombázáshoz folyamodni. Eddig a felkelők haderejének fele szállt harcra, de arra számíthatnak, hogy a többi csapatok is akcióba lépnek. Franco tábornok állítólag nem akar időt adni a kormánynak, hogy veszteségeit pótolja.

A felkelők hivatalos jelentése szerint Pozuelo körzetében a hadműveleteket folytatják. A felkelőcsapatok elfoglalták Aravaca falut, amit megerősítettek. Az ellenség állítólag ezer embert veszített. Délen, Andaluziában az ellenség la Porcunanál támadással próbálkozott, de visszaverették.

Kártérítést követel az angol kormány a felkelőktől a madridi angol követésé bombázása miatt

Bayonnei jelentés szerint a Nabarri nevű kormányhajó menekülésre kényszerítette a Velasco felkelőhajót, mely a Biscaya-öbölben tartózkodott.

A Havas gibraltári jelentése szerint a Hood nevű angol cirkáló Tangerből jövet Gibraltárba érkezett. Estére várják Maltából az Elisabeth királyné nevelő cirkálót.

Hendayéből jelentik, hogy az ottani angol követ utasítást kapott kormányától, hogy energikusan tiltakozzék a Madridban kijelölt semleges zóna bombázása ellen, melynek so-

rán az angol követéség is megrongálódott. Az angol kormány kártérítést igényel a felkelőktől.

Két hét alatt óriási arányokat öltött a német és olasz beavatkozás Spanyolországban

Moszkvai jelentés szerint az Izvesztia, foglalkozva az olasz és német válaszigyzékekkel, azt állítja, hogy a Harmadik Birodalom és Olaszország jegyzékei csak időnyeres céljából készültek, hogy azalatt nagy csapatokat szállítsanak partra Spanyolországban. A válaszigyzék két heti késedelmé alatt az olasz beavatkozás óriási méreteket öltött a lap szerint.

A Havas jelenti Bayonneból, hogy a baszk kormány repülői Bilbao és Santander között a felkelők több hajóját bombázták.

A mai nap folyamán a felkelő-repülők hározeben is dobtak le bombákat a spanyol fővárosra. Madrid centrumában robbanások történtek. A léghátrító ágyuk teljes tüzeléssel fogadták a felkelő-repülőket. Az áldozatok száma egyelőre ismeretlen.

Holnap az angol kormány eljuttatja jegyzékét a kormányokhoz?

Londoni jelentés szerint angol politikai körökben rámutatnak annak lehetőségére, hogy az angol kormány még a holnapi nap folyamán eljuttatja jegyzékét a benemavatkozási kérdésben érdekeltektől kormányokhoz. A római, berlini, moszkvai, párizsi és liszaboni kormányokról van szó. Az angol kormány egyidejűleg közölni fogja a szóbanforgó kormányokkal, hogy milyen intézkedéseket fog tenni a spanyol ügyekbe való beavatkozás ellenőrzésére, illetőleg annak megakadályozására.

Berlin cáfolja, hogy Spanyol-Marokkóban német csapatok szálltak partra

A DNB kategórikusan cáfolja azokat a híreket, melyek szerint Németország katonai intervencióra készülne Spanyol-Marokkóban s hangsúlyozza, hogy ezek a híresztelések bizonyos érdekeltektől közközzé tendenciózus gyanúsításai, amelyekkel meg akarják akadályozni a spanyolországi nehézségek megoldását. Spanyol-Marokkóban nem tartózkodnak német csapatok — mondja a DNB.

Royal slágermozgó

Ma, vasárnap a legújabb világcsoda

5 gyerek egyszerre!

A kanadai ötös ikrek rendkívül érdekes, különleges filmje.

Szerdától: Egy epizód a világháborúból:

Éjféli mars

A főszerepekben 3 sztár:

WARNER BAXTER, FREDRIC MARCH és LIONEL BARRYMORE.

Augusztusban newyork—párizsi repülőversenyt rendeznek

PÁRIZS, január 9. Ma hozták nyilvánosságra a Newyork és Párizs között lebonyolításra kerülő repülőverseny szabályzatát. A versenyt Lindberg korszakalkotó newyork—párizsi első útjának emlékére rendezik és a győzteseknek több, mint hárommillió frank értékű jutalmat tűztek ki. A résztvevők 1937 augusztus 1—31 között bármely napon startolhatnak. A versenyen résztvehet a világ bármely országának repülője és a repülőgépek utasainak összedállítása tekintetében sem történt semmilyen kikötés.

Bibescu herceg, a nemzetközi repülőszövetség elnöke kijelentette a Havas tudósítója előtt, hogy minden valószínűség szerint amerikai repülő fogja megnyerni a versenyt. Bibescu közölte, hogy a versenyre máris számos jelentkezés történt.

Troczkij Mexikóba érkezett

Mexikó, január 9. Trockij Leó szombat reggel a Ruth nevű norvég hajón Mexikóba érkezett. Trockijnak tudvalevőleg el kellett hagynia Norvégiát és a mexikói kormánytól kapott engedélyt arra, hogy

letelepedjék az országban, annak ellenére, hogy Trockijnak Mexikóban való letelepedése ellen az ottani kommunisták hevesen tiltakoztak és mindent elkövettek annak megakadályozására.

Polgárháboru kitörése fenyeget a kínai Shensi tartományban

Peking, január 9. (Rador). Az amerikai katonai attasé most a Shensi tartományban tartózkodó amerikai alattvalók eltávolításán fáradozik, mert Shensiben polgárháboru kitörése fenyeget. Az angol katonai attasé is Loyangba utazik, hogy az ott élő angolok eltávolítását megszerzeze.

Tűz ütött ki a halfai petróleumüzemekben

Jeruzsálem, január 9. Nagy tűz ütött ki szombat délelőtt a halfai petróleum-üzemekben. Az egész várost elborította a tűz okozta füstfelhő. Mindaddig nem sikerült megállapítani a tűz keletkezésének okát.

LEGUJABB SPORT

A bucaresti CFR legyőzte a tel-avivi Makkabit és a Hapoelit is

Tel-Aviv, január 9. A bucaresti Rapid (volt CFR) Tel-Avivban 5:3-ra győzte le a Makkabi csapatát, míg a Hapoel munkáscsapat 5:2 arányban végzett. Beyruth válogatottját 5:1 arányban győzte le a bucaresti csapat.

ELMARAD A CAO—UNIREA TRICOLOR MERKÖZÉS. Bucarestből jelentik: A mára hirdetett Unirea Tricolor—CAO mérkőzés, kedvezőtlen időjárás miatt, elmarad.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomasza Cluj, Strada Barca L. Pop 10. Telefonszám: 8-61.

A kormánycsapatok ellenállnak Madrid körül a felkelők és németek erős nyomásának

A Havas madridi jelentése szerint az éjjel a felkelők bombázták a fővárost és etalálták az angol nagykövetség épületét. Két angol alattvaló könnyebben megsebesült. Hivatalos körök jelentése szerint a bombázás során többen meghaltak és megsebesültek. Főleg a „Biztonság”-nak nevezett városnegyed-
et érték a felkelők lövedékei. Hajnali négy órakor a tüzéségi párbaj megszűnt, de Madridtól nyugatra és északnyugatra a puska- és gépfegyvertűz nem szűnhet.

A főváros védelmi tanácsának jelentése szerint dacára az utóbbi napokban szenvedett súlyos veszteségeinek, az ellenség Madridtól északnyugatra újabb német csapatérősítésekkel folytatja nyomását. Különösen Aravaca körzetében. Repülőik által kitünően támogatva, a kormánycsapatok elszánt ellenállást

szexuális élet enciklopédiája

Szerkesztette: Norman Háb,
a magyar közönség részére átdolgozta:
Dr. DRÓSI IMRE.

Lexikon alak, 366 oldal, egyszemélyes kötés,
 ára 188 lej, postán utávittal idős LEPAGE
Cluj. — Kérjen teljes jegyedet.